Ազգ
Azg
armenian daily
17 ՀՈՒՆՎԱՐ 2002 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 (2453)

7 միլիարդ նախնական գնով վաճառվում է Քըրք Քըրքորյանի հայտնի կինոստուդիան

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈՒՆՎԱՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ-ում 7 միլիարդ նախնական գնով վաճառքի է դրվել Հոլիվուդի ամենահայտնի կինոստուդիաներից մեկը՝ «Մետրո գոլդվին մայերը», որի հիմնական բաժնետերը Քըրք Քըրքորյանն է:

Թեեւ կոնկրետ առաջարկներ դեռ չեն եղել, մեկնաբանները համարում են, որ գործարքը կհետաքրքրի կինոարդյունաբերության մյուս հսկաներին: Բանն այն է, որ այս կինոստուդիան ունի բացառիկ իրավունքներ մի շարք հայտնի եւ մեծ պահանջարկ ունեցող կինոթեմաների նկատմամբ: Բացի այդ մեծ արժեք է ներկայացնում կինոստուդիայի ֆիլմադարանը, որտեղ կա ավելի քան 4100 կինոժապավեն:

Քըրք Քըրքորյանը 3-րդ անգամն է վաճառում այս կինոստուդիան: Առաջին անգամ նա այն գնել է 1969 թվականին, իսկ վերջին անգամ՝ 1996-ին, վճարելով 1,3 միլիարդ դոլար:

ՄՈՍԿՎԱՅՈՒՄ

Պուտինը եւ Ալիեւը ղարաբաղյան հարցը կքննարկեն ռուս-ադրբեջանական հարաբերությունների փաթեթից առանձին

ԱՄՆ վարչակազմը ցանկանում է ԼՂ խնդիրը կարգավորել մինչեւ տարեվերջ

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Բաքվում Ռուսաստանի դեսպան Նիկոլայ Ռյաբովը կարծում է, որ Ռուսաստան պետական այցի շրջանակներում Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը Ռուսաստանի նախագահ Վլադիմիր Պուտինի հետ ղարաբաղյան հարցը կքննարկի ռուս-ադրբեջանական բանակցությունների ընդհանուր փաթեթից առանձին, հաղորդում է ադրբեջանական ANS գործակալությունը: Դեսպան Ռյաբովը նշել է, որ Ղարաբաղի հարցը Ադրբեջանի համար ցավ սուր է եւ ցավ կարեւոր Կովկասում երկարատեւ կայունություն հաստատելու տեսանկյունից: Նա նաեւ հավելել է, որ Ղարաբաղի հարցի կարգավորման հանդեպ Մոսկվան չի փոխել իր դիրքորոշումը եւ հակամարտության խաղաղ լուծման կողմնակից է: Դեսպանն ակնարկել է, թե Պուտին-Ալիեւ հանդիպման ընթացքում կարող են քննարկվել ղարաբաղյան հարցի կարգավորման նոր տեսակետներ:

Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման կողմնակից է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի մեկ այլ եռանախագահող պետություն՝ Միացյալ Նահանգները, սակայն ի տարբերություն Ռուսաստանի, հակամարտության խաղաղ կարգավորումը Վաշինգտոնը դիտում է սեպտեմբերի 11-ի ահաբեկչության համատեքստում: Ամերիկացի պաշտոնյաների հայտարարությունները երբեմն հանգում են նրան, թե կարգավորումը կարող է լինել հակամարտության կողմերին պարտադրված լուծում, ընդ որում վերջին շրջանում ԱՄՆ-ը հակամարտության կողմեր է դիտում Ադրբեջանին եւ Հայաստանին, ավելի ճիշտ՝ Հեյդար Ալիեւին եւ Ռոբերտ Քոչարյանին:

Տես ► էջ 3

ԱԶԳԱՅԻՆ-ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Անթիլիասը Կանադայում իր թեմի ստեղծումը փորձում է ներկայացնել իբրեւ «ներքին վերադասավորում»

Անցյալ ուրբաթ օրը «Ազգը» լրատվամիջոցներից առաջինն էր ներկայացրել Կանադայում Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության անջատ, առանձին թեմ կազմելու փաստը՝ այն դիտարկելով որպես Հայ առաքելական եկեղեցու եւ, հետեւաբար, հայության միասնականությանն ուղղված մտահոգիչ քայլ: Այնուհետեւ չէինք անդրադարձել այդ հարցին, բացի Մայր աթոռ Սբ. էջմիածնի տեղեկատվական համակարգից ստացված հաղորդագրության հրապարակումից: Սպասում էինք Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսի համապատասխան կոնդակին, որ նման պարագաներում անհրաժեշտ է: Կոնդակն այդպես էլ չգրվեց կամ չհրապարակվեց: Փոխարենը երեկ ստացանք Մոնրեալում լույս տեսնող ՀՅԴ «Հորիզոն» թերթում հրապարակված «Կանադայի թեմի ազգային առաջնորդարանի դիվան» ստորագրությամբ հաղորդագրությունը՝ «Հյուսիսային Ամերիկայի արեւելյան շրջանի եւ Կանադայի թեմի ներքին վերադասավորում. Կանադան կվերածվի առանձին թեմի» վերտառությամբ: Այստեղից պարզվում է, որ մինչ այդ Մ. Նահանգների Արեւելյան անջատյալ, անթիլիասական թեմի ենթակայության տակ գտնվող կանադահայ մի քանի եկեղեցիների «թեմական ներկայացուցչական ժողովը» առանձին թեմ կազմելու համար 2001 թ. ապրիլի 6-7-ը նիստ է գումարել եւ իր որոշումը փոխանցել «Հյուսիսային շրջանի եւ Կանադայի թեմի երեսփոխանական ժողովին», որն էլ ընդունելուց հետո այն իր հերթին փոխանցել է Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսությանը: Վերջինիս Ազգային կենտրոնական վարչության կրոնական ու քաղաքական ժողովները, «ներկայացված հիմնավորումներու լույսին տակ եւ նկատի ունենալով ժողովուրդին կամքը», ընդունել են կանադացիների առաջարկը, որից հետո 2001 թ. հոկտեմբերի 11-ին Տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Առաջինը վավերացրել է այն:

Տես ► էջ 2

Ջոն Օրդուեյ. Ադրբեջանի ռազմական գործողություն կարժանանա միջազգային հանրության եւ Մինսկի խմբի դիմադրությանը

ԳԼԵՆԴԵՅԼ, 16 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ - ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՁԱՅՆ: Հունվարի 15-ին Գլենդեյլում կայացած մամլո ասուլիսում ՀՀ-ում ԱՄՆ նորանշանակ դեսպան Ջոն Օրդուեյն ասել է, թե Հայաստանն ամերիկյան արտասահմանյան օգնություն ստացող կարեւոր երկրներից մեկն է: Ընդ որում, այդ օգնությունը հիմնականում նպատակաուղղված է երկու բնագավառների համար՝ նպաստել Հայաստանի տնտեսական զարգացմանը եւ օգնել երկրի սոցիալ-տնտեսական ենթակառուցվածքին ու ժողովրդավարացման գործընթացին:

Օրդուեյը բացառել է պատերազմի հավանականությունը Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ՝ նշելով, որ «Ադրբեջանը նույնիսկ անկարող է գնալ ռազմական ուղիով»: Խոսելով ղարաբաղյան հարցի խաղաղ կարգավորման մասին՝ նա մասնավորապես նշել է. «Այս ամբողջ գործընթացում մեր նպատակն է՝ նվազեցնել լարվածությունը, կասեցնել պատերազմը ու ջանքեր գործադրել հակամարտ կողմերին ի մի բերելու համար եւ այնպիսի ուղիներ որոնել, որոնցով եթե չենք կարողանում անմիջական լուծման հանգել, գոնե կարողանանք որոշ վստահություն առաջացնել եւ այնպիսի ժամանակավոր միջոցառումներ ծրագրել, որոնք ի վերջո կհանգեն ղարաբաղյան հիմնահարցի վերջնական լուծմանը»: Շեշտելով, թե ինքը չի ցանկանում թերագնահատել ադրբեջանական կողմի ստանձնելիք հայտարարությունները, դեսպանը նշել է, որ «ռազմական որեւէ գործողություն ոչ խելամիտ ընտրություն կլինի, որը խորապես կարժանանա Մինսկի խմբի բոլոր անդամների ու միջազգային համայնքի դիմադրությանը»:

Եզնիկ եպս. Պետրոսյանը հույս է հայտնում, որ Կիլիկիո կաթողիկոսության ընդհանուր ժողովը չի վավերացնի Կանադայում նոր թեմի ստեղծումը

ԵՐԵՎԱՆ, 16 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Որպես հակականոնական գնահատեց Հայ առաքելական եկեղեցու Գերագույն հոգեւոր խորհրդի անդամ Եզնիկ եպիսկոպոս Պետրոսյանը Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսարանի կողմից Կանադայում նոր թեմ ստեղծելը: «Նոյյան տապան»-ի թղթակցի հետ զրույցում Եզնիկ սրբազանը նշեց, որ Կիլիկիո կաթողիկոսությունը չէր կարող նոր թեմեր ստեղծել իր սահմաններից՝ Սիրիայից, Լիբանանից եւ Կիպրոսից դուրս:

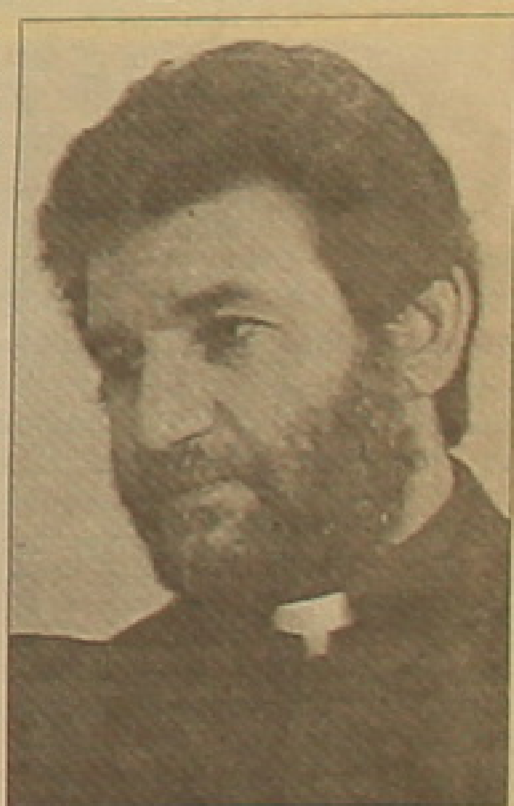

Ինչպես տեղեկացրեց սրբազանը, Մեծի Տանն Կիլիկիո Արամ Ա կաթողիկոսը դեռեւս 2001 թ. հոկտեմբերի 13-ին նամակով դիմել էր Ամենայն հայոց Գարեգին Բ կաթողիկոսին, ներկայացնելով նոր թեմ կազմավորելու անհրաժեշտությունը: Նամակում Արամ Ա կաթողիկոսը դա բացատրում էր որպես վարչական բաժանումներ: Գարեգին Բ-ն պատասխան նամակում մտահոգություն է հայտնել, որ նման քայլը լրջորեն կվնասի այն եղբայրության եւ միության ոգուն, որ ստեղծվել է երկու աթոռների եւ ժողովրդի կյանքում 1988 թ.-ից հետո:

Ըստ Եզնիկ եպիսկոպոս Պետրոսյանի, չնայած Վեհափառ հայրապետը հորդորել է Արամ Ա-ին կոնկրետ միջոցներ ձեռք չառնել մինչեւ 2002 թ. հունվարին գումարվելիք Գերագույն հոգեւոր խորհրդի նիստը, որտեղ լրջորեն կքննարկվի այդ հարցը, այնուհանդերձ հունվարի 1-ից Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության Կանադայի նորահաստատ թեմը կյանքի է կոչվել:

Տես ► էջ 2

«Հոկտեմբերի 27». աշխուժացման ակնկալիքով

«Հոկտեմբերի 27»-ի գործով դատավարությունը, ինչպես տեղեկացանք մի քանի իրազեկներից, այս շաբաթվա ընթացքում արդեն իսկ կդադարի «դոփել» տեղում: Ուրբաթ օրվա դատական նիստի ընթացքում վերջապես կեզրափակվի Կ. Հունանյանի ցուցմունքների հրապարակման փուլը: Փաստաբանների միջնորդությունները, որոնք սպասվում էին երեկվա նիստի ընթացքում, տեղի չունեցան: Այնպես որ, ենթադրվում է, ցուցմունքների հրապարակման փուլի ավարտը «կնշանավորվի» դատավարության անմիջական մասնակիցների զգալի աշխուժացմամբ:

Ա. Բ.

ՀՌԱԿ ՆՈՐ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Քաղաքական կուսակցությունը ժողովրդին պիտանի լինելը գործով պետք է ապացուցի

Նոր Նորք համայնքում Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության ակումբը բազմանդամ է, նրա անդամ են դարձել մտավորականության ներկայացուցիչները՝ հիմնարկձեռնարկությունների ղեկավարներ, բժիշկներ, մանկավարժներ:

Այսուհետ ՀՌԱԿ «Նոր Նորք» ակումբը կունենա նաեւ իր գրասենյակը, որի բացմանը երեկ ներկա էին համայնքի թաղապետ Մկրտիչ Մինասյանը, ՀՌԱԿ ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը, փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանը, Հանրապետական վարչության անդամներ:

Ռուբեն Միրզախանյանը, կարեւորելով հատկապես այս համայնքում կուսակցության ներկայությունը, նշեց նաեւ, որ Նոր Նորքում գործող մի քանի հաստատություններ ղեկավարում են ռամկավարները: Չցանկանալով քաղաքականացնել գրասենյակի բացման արարողությունը, ՀՌԱԿ ատենապետը նկատեց միայն, որ կուսակցության նպատակն է աշխատել ի նպաստ ժողովրդի, իսկ քաղաքական կուսակցությունը ժողովրդին պիտանի լինելը գործով պետք է ապացուցի: Այս առումով Ռուբեն Միրզախանյանը նշեց, որ կուսակցությունն իր կարգախոսներից մեկը՝ օտարերկրյա ներդրումների ներգրավումը մեր երկրի զարգացման գործում, կփորձի իրականացնել նաեւ Նոր Նորքի համայնքում՝ սփյուռքահայ ռամկավարների միջոցով:

Նոր Նորքի թաղապետը, շնորհավորելով կուսակցականներին, հարգանքով խոսեց ավանդական կուսակցության անցած ճանապարհի, կատարած ազգանվեր աշխատանքի մասին՝ ասելով, որ Ռամկավար Ազատական կուսակցության մաս միշտ կազմել են Հայաստանի եւ սփյուռքի քաղաքակիրթ հայության ներկայացուցիչները: Նա իր հերթին աջակցություն խոստացավ բոլոր այն քաղաքական ուժերին, որոնք գործում են հանուն մեր երկրի կայացման եւ բարգավաճման:

Նոր Նորքի հայորդաց տան տնօրեն, ռամկավար Աիդա Անդրեասյանի խոսքերով՝ ՀՌԱԿ «Նոր Նորք» ակումբն առաջիկայում լուրջ անելիքներ ունի, մանավանդ հաշվի առնելով սպասվող տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները: Ակումբը ձեռնամուխ կլինի գալիք ընտրություններին նվիրված, արտացոլ թեկնածու ունենալու եւ նրան պաշտպանելու գործին:

Այսուհետ ՀՌԱԿ «Նոր Նորք» ակումբը տեղակայված կլինի արվեստի դպրոցում եւ բաց կուսակցության բոլոր համակիրների առջեւ:

ՄԱՌԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԱԶԳ

ընթացիկ

Երեւանի քաղաքապետարանն իր առջեւ դրված խնդիրները հիմնականում լուծել է

Ռոբերտ Նազարյանի ասուլիսը

«Երեւանի քաղաքապետարանն անցյալ տարվա ընթացքում իր առջեւ դրված խնդիրները հիմնականում լուծել է», երեկ լրագրողների հետ հանդիպման ժամանակ տեղեկացրեց քաղաքապետ Ռոբերտ Նազարյանը: Մամլո ասուլիսը նպատակ ուներ ներկայացնել 2001 թ. Ռոբերտ Նազարյանի պաշտոնավարության ընթացքում կատարված աշխատանքները: Քաղաքապետի խոսքերով, 2001 թ. ծրագիրը եղել է ոչ թե բարի ցանկությունների, այլ իրատեսական ծրագիր, եւ ֆինանսական սուղ միջոցների պայմաններում, այնուամենայնիվ, մայրաքաղաքին վերաբերող բազմաթիվ աշխատանքներ են իրականացվել:

Նախատեսված ծրագրերից չի հաջողվել միայն ավարտել կապիտալ շինարարության բնագավառի որոշ աշխատանքներ: Դեռեւս 13 տարի առաջ Քոչարի եւ Կուզնեցովի փողոցների չորս շենքերի 200 ընտանիքներ տարեվերջին բնակարանամուտ պետք է տոնեին, սակայն ֆինանսական միջոցների ուշացման պատճառով այդ չորս շենքերը շահագործման կհանձնվեն փետրվարին: Չի ավարտվել նաեւ Լինսի հիմնադրամի միջոցներով իրականացվող տրանսպորտային հանգույցի ծրագիրը. այդ աշխատանքները հետաձգվել են շուտ վրա հասած ձմռան պատճառով:

Ճարտարապետության եւ քաղաքաշինության բնագավառում որպես սկսված կարեւորագույն աշխատանքներ Ռոբերտ Նազարյանը նշեց մայրաքաղաքի նոր հատակագծի նախագծման սկիզբը, որ նախատեսվում է ավարտել մինչեւ 2004 թվականը եւ Հյուսիսային պողոտայի կառուցման աշխատանքների սկսելը: Ըստ պայմանագրային պարտավորությունների՝ քաղաքապետարանը մինչեւ այս տարվա մարտի 22-ը աճուրդով օտարված տարածքների բնակելի տները պետք է իրացնի՝ շինհրապարակն ազատելով Հյուսիսային պողոտայի կառուցապատման աշխատանքների համար:

Քաղաքապետը լրագրողների ուշադրությունը դարձրեց այն փաստին, որ այս տարի առաջին անգամ Երեւանում հողն օտարվել է իր իրական արժեքով՝ մոտ 600 ԱՄՆ դոլար, մինչդեռ նախկինում 1 քմ հողատարածքը վաճառվել է 50 դոլարով:

2002 թ. նախատեսվում է Հյուսիսային պողոտայի բոլոր տարածքների աճուրդն ավարտել՝ զուգահեռ իրականացնելով նաեւ իրացման, նախագծման եւ շինարարական աշխատանքները: Պողոտայի ամբողջ կառուցապատումը նախատեսվում է ավարտել 2005 թվականին:

Ըստ Ռոբերտ Նազարյանի, լուրջ տեղաշարժեր չեն եղել կոմունալ տնտեսության բնագավառում, այստեղ հարկավոր են խորքային, համալիր ծրագրեր:

Քաղաքային տարածքների բարեկարգման, կանաչապատման եւ արտաքին լուսավորության առումով իրականացված ծրագրերից քաղաքապետը նշեց բազմաթիվ ճանապարհների ասֆալտապատումը, նոր այգիների ստեղծումը (տնկվել են 25 հազար ծառ եւ 9,5 հազար թուփ), 57 քաղաքային եւ 9 համայնքային նշանակության փողոցների լուսավորումը:

Ըստ քաղաքապետի, փողոցային առեւտրից 2001 թ. հիմնականում հաջողվեց ձերբազատվել, հիմնովին այս հարցը կլուծվի մինչեւ 2002 թ. վերջը: Անհանգստացնող է մնում, սակայն, հասարակական տրանսպորտի հարցը, փողոցների խցանումը: Այսօր մայրաքաղաքում աշխատում են 2500-3000 երթուղային մեքենաներ, որոնցից 600-700-ը՝ ապօրինի: Անցյալ տարվա ընթացքում հաջողվել է հարկման դաշտ բերել 931 մեքենա՝ տեղբյուջե կատարված մուտքը 2000 թ. համեմատությամբ ավելացնելով 193 մլն դրամով:

Անշարժ գույքի կառավարման եւ մասնավորեցման բնագավառում նախորդ տարվա 158 մլն դրամի փոխարեն տեղբյուջե ապահովվել է 301 մլն դրամի մուտք:

2001 թ. հագեցած է եղել մշակութային միջոցառումների եւ փոխայցելությունների առումով: Երեւան են այցելել Մոսկվայի, Մարսելի, Վոլգոգրադի, Սանկտ Պետերբուրգի, Աստրախանի եւ այլ քաղաքների պատվիրակություններ, մեր քաղաքապետարանի ներկայացուցիչները եղել են Թբիլիսիում, Աստանայում, Փարիզում: Այս քաղաքների հետ, ըստ Ռոբերտ Նազարյանի, ստեղծվել են լավագույն հարաբերություններ:

2001 թ. քաղաքապետն անվանեց նաեւ օրենսդրական տարի՝ տեղական ինքնակառավարման եւ տարածքային կառավարման մարմինների փոխհարաբերություններում: Մշակված օրենսդրական փաթեթի մեծ մասն ընդունվել է ԱԺ-ի եւ կառավարության կողմից՝ հարաբերությունները դարձնելով ավելի կառավարելի:

Ռոբերտ Նազարյանը 2002 թ. համար նշեց բազմաթիվ լուրջ խնդիրներ, որոնք լուծման կարիք ունեն, սակայն դրանք լուծելու համար անհրաժեշտ են օրենսդրական ամբողջ փաթեթի մշակում, Երեւանի կարգավիճակի փոփոխում:

ՄԱՌԼԵՆԱ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ-ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ

Անթիլիասը Կանադայում իր թեմի ստեղծումը փորձում է...

Սկիզբը էջ 1

Հաղորդագրությունը հայտնում է նաեւ, որ մինչեւ նոր առաջնորդի ընտրությունն, Արամ Ա կաթողիկոսը Կանադայում առաջնորդական փոխանորդ Խաժակ եպս. Հակոբյանին նշանակել է կաթողիկոսական փոխանորդ, իսկ տեղի «Ազգային վարչության իրավասությանը տված է շարունակելու իր աշխատանքը մինչեւ նոր Ազգային վարչության ընտրությունը»: Այլ խոսքով, ամբողջ հաղորդագրությունը միտված է այն նպատակին, որ ցույց տրվի, թե Կանադայում անթիլիասական անջատյալ նոր թեմի ստեղծումը լոկալ, երկար ժամանակ արդեն գոյություն ունեցող, տեղական նախաձեռնությամբ ստեղծված մի իրողություն է, որտեղ Արամ կաթողիկոսի դերը սահմանափակվում է վավերացնողի պարտականությամբ:

Նույն նպատակին են ձգտում նաեւ հիշյալ հաղորդագրությանը հիշյալ թերթում կցված Արամ Ա կաթողիկոսի՝ Խաժակ եպս. Հակոբյանին հղած նամակից մեջբերված հատվածները: Հիշեցնելուց հետո, թե ինչ հանգամանքներում է դեռեւս անցյալ տարի Ժնեւում քննարկվել Կանադայի շրջանը «թեմական առանձին համակարգի» վերածելու հարցը, Արամ Առաջինը գրում է. «Վստահ ենք, որ այն հավաքական խանդավառությամբ ու կամքով, որ Ձեր շրջանը առանձին թեմի ուզեցիք վերածել, նույն ոգիով ու հանձնառությամբ պիտի կազմակերպեք ու ծաղկեցնեք նորահաստատ թեմը»:

Հայ հասարակությանը մոլորեցնելու, կատարված ծանրակշիռ ակտը որպես տեղական, ընթացիկ եւ «ներքին վարչական» կարգադրություն ներկայացնելու այս մարտավարությունը եւս մեկ անգամ դրսեւորվեց օրերս, երբ պատասխանելով «Ազատություն» ռադիոկայանի թղթակցի հարցին, Անթիլիասի կաթողիկոսարանի մամլո պատասխանատու Գրիգոր վրդ. Չիֆթճյանը Կանադայում անջատ թեմ ստեղծելու փաստը ներկայացրեց իբրեւ «ներքին վերադասավորում», «արդեն իսկ առկա վիճակի ամրագրում»՝ միաժամանակ կրկնելով Արամ կաթողիկոսի սիրած սրտաճմլիկ արտահայտությունները ազգային ու եկեղեցական միասնության ու մեկության մասին: Միասնություն եւ մեկություն, որին այսպես, 1956-ից հետո արդեն քանիերորդ անգամ կացնի բութ հարված են հասցնում Անթիլիասի ծավալապաշտ ղեկավարները:

Զուգադիպությամբ, թե՞ դիտմամբ կանադահայ նույն թերթում լրատվություն է տրվել նաեւ այն մասին, որ օրերս, Լիբանանի խորհրդարանի նախկին անդամ, ներկայիս Տանն Կիլիկիո Ազգային կենտրոնական վարչության Քաղաքական ժողովի ատենապետ եւ անջատյալ նորաստեղծ թեմի կնքահայրերից Անդրե Թաբուրյանը 1 մլն դոլարի չեկ է հանձնել Անթիլիասի կաթողիկոսին: Որպես կանադական «հաջող գործարքի» ձեռավա՞րձ:

Ա. Հ.

Եզնիկ եպս. Պետրոսյանը հույս է հայտնում...

Սկիզբը էջ 1

Եզնիկ եպս. Պետրոսյանը տեղեկացրեց, որ ի սկզբանե Կիլիկիո կաթողիկոսարանն ուներ 14 թեմեր՝ Կիլիկիայի սահմաններում, սակայն առաջին Համաշխարհային պատերազմից եւ Մեծ եղեռնից հետո, երբ 10 տարվա դեգերումներից հետո հաստատվել է Անթիլիասում, կաթողիկոսությունը կորցրել է թեմերից 13-ը՝ պահպանելով միայն Հալեպի թեմը: Այդժամ Երուսաղեմի պատրիարքությունից նրան են փոխանցվել Դամասկոսի եւ Լիբանանի, Պոլսի պատրիարքությունից՝ Կիպրոսի թեմերը, եւ ստեղծվել է այն նոր իրավական տարածքը, որի մեջ պետք է գործեր Կիլիկիո կաթողիկոսությունը: Խնդիրները ծագել են 1956 թ.-ին, երբ պատճառաբանելով, թե Էջմիածինը գտնվում է կոմունիստական երկրում եւ ազատ չէ գործելու, Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսարանը «գրավել է» Պարսկաստանի 3 թեմերը, ինչպես նաեւ հակաթոռ թեմեր ստեղծել Հունաստանում եւ ԱՄՆ-ում: Եթե մինչ 1988 թ. երկու աթոռների միջեւ ոչ մի հարաբերություն չկար, ապա երջանկահիշատակ Վազգեն Ա կաթողիկոսի հորդորներով այդ տհաճ մթնոլորտը մեղմացավ, ինչը, ըստ սրբազանի, հույս էր ներշնչում, թե կանոնական վիճակը վերականգնելու ուղիներ կգտնվեն:

«Այդ մերձեցումը փոխանակ ավելի ամրապնդվեր, այս քայլով վտանգվում է, որովհետեւ ապացուցվում է, որ Կիլիկիո կաթողիկոսությունը այն ժամանակ ոչ թե ինչ-որ քաղաքական պատճառներով, այլ հատուկ ծրագրով էր առաջ տանում իր գործընթացը, հավանաբար այն կարգախոսով, որ Հայաստանը եւ նախկին ԽՍՀՄ երկրները պետք է պատկանեն Էջմիածնին, Սփյուռքը՝ Անթիլիասին. նման արտահայտություններ եղել են նրանց կողմից», հայտարարեց սրբազանը:

Քրիստոնեական բոլոր եկեղեցիների կանոնում, ընդգծեց Եզնիկ եպիսկոպոսը, մեկ աշխարհագրական միջավայրում կարող է միայն մեկ թեմ գոյություն ունենալ: Երկու թեմի գոյությունը նշանակում է, որ կա՛մ թեմերից մեկը հակականոնական, հակաթոռ թեմ է, կա՛մ այդ թեմերի ղեկավար կազմակերպությունները նույն եկեղեցին չեն: Սրբազանը գտնում է, որ այս քայլով Կիլիկիո կաթողիկոսությունը մեկ անգամ եւս հաստատում է, որ ինքը առանձին եւ անկախ եկեղեցի է, եւ հայ եկեղեցու միության վերաբերյալ նրանց կողմից ասված բոլոր քարոզները խաբկանքի արտահայտություններ են եղել: Մինչդեռ Մայր աթոռը եւ նրա բոլոր թեմերը, Եզնիկ եպիսկոպոսի խոսքերով, կողմնակից են ջերմ հարաբերությունների, մանավանդ որ Կիլիկիո կաթողիկոսությունը Հայ առաքելական եկեղեցու հարստություններից է եւ պետք է իր արժանի տեղը գրավի հայ եկեղեցու կազմում:

Եզնիկ սրբազանը հույս հայտնեց, որ խնդիրը կլուծվի Մեծի Տանն Կիլիկիո կաթողիկոսության սահմանադրության շրջանակներում, ըստ որի, Կիլիկիո կաթողիկոսության Ազգային ընդհանուր ժողովը դեռ պետք է վավերացնի նոր թեմի հռչակումը. «Կարծում եմ, այդ ժողովը կանդրադառնա այն բոլոր անցանկալի հետեւանքներին, որ կարող է ունենալ այս երեւույթը, եւ այդ վավերացումը տեղի չի ունենա»:

Ընդհատված դատավարությունը վերսկսվեց անաղմուկ. ինչո՞ւ

«Ազգն» անցյալ տարի պարբերաբար անդրադարձել է «Եհովայի վկաների» հայաստանյան կազմակերպության հեղինակավոր դեմքերից մեկի՝ Լյովա Մարգարյանի դեմ հարուցված քրեական գործով դատավարությանը: Մարգարյանին, ինչպես արդեն նշել ենք, մեղադրանք էր ներկայացվել քրեական օրենսգրքի 244-րդ հոդվածի առաջին մասով, այն է՝ «կրոնական ծիսակատարությունների պատրվակով քաղաքացիների անձի եւ իրավունքների դեմ ոտնձգություններ»: Արմավիրի մարզային դատարանն անմեղսունակ էր ճանաչել ամբաստանյալին, սակայն գործի քննությունն այդքանով չէր ավարտվել. տեղի դատախազությունը բողոքարկել էր դատարանի որոշումը: Ներկայումս Լ. Մարգարյանի գործը շարունակվում է քննվել վերաքննիչ դատարանում, հետեւաբար՝ **«Ազգն»** էլ պարբերաբար կլուսաբանի այս դատավարության ընթացքը: Այդ մասին, թերեւս, կանխավ չհայտարարեինք, եթե տպավորություն չունենայինք, որ ինչ-ինչ «հեռաստես» ուժերի կողմից փորձ է արվում լրատվամիջոցներին այս դատավարությունից ու գործի մանրամասներից զգուշորեն հեռու պահելու, մեկուսացնելու: Թե ինչ նպատակով՝ առաջիկայում կպարզենք: Իսկ առայժմ տեղեկացնենք, որ դեռեւս անցյալ տարվա դեկտեմբերին Լ. Մարգարյանի գործով դատավարությունը երկար ժամանակով ընդմիջվեց, քանի որ, ինչպես հավաստիացրին դատական մարմինները, ամբաստանյալը սրտի վիրահատության կարիք է ունեցել: Հետո նորից, բավականին ժամանակ անց, արդեն այս տարի, տեղեկացանք, որ նիստերն ընթանում են, իսկ լրատվամիջոցներին տեղյակ պահելու մասին որեւէ մեկը չի մտահոգվել...

Այդուհանդերձ, որոշ դրվագներ ներկայացնենք երեկ տեղի ունեցած դատական նիստից: Նաեւ տեղեկացնենք, որ հաջորդ դատական նիստը տեղի է ունենալու երկուշաբթի:

Դատախազության ներկայացուցիչների հարցերին ամբաստանյալ Լ. Մարգարյանը, ինչպես եւ նախկինում, խուսափողական պատասխաններ էր տալիս: Հնչած բազմաթիվ հարցերը, որ ավելի քան հետաքրքրական էին «Եհովայի վկաներ» աղանդին հնարավորինս լավ ծանոթանալու առումով, այդպես էլ չարժանացան սպառիչ պատասխանի: Թեպետ նշենք, որ 1-2 հարցի ամբաստանյալը պարզապես չկարողացավ չպատասխանել. փաստերն այնքան ակնհայտ էին, որ, խուսափելով էլ ակամա հաստատում էր դրանց ճշմարտացիությունը: «Ո՞րն է ձեր դավանած աղանդի քարոզչությունը» հարցին ամբաստանյալը նախկինում էլ պատասխանում էր, թե իրենք Սուրբ գրքից քաղված դրույթներն են մեկնաբանում: Ինչպե՞ս են «Եհովայի վկաները» մեկնաբանում «սուր վերցնողը սրից կընկնի» հայտնի խոսքերը: Չնայած խուսափողական պատասխաններին, ասելիքը ո՛չ մի կերպ չորոշակիացնելու քաղաքականությանը՝ ամբաստանյալն, այդուհանդերձ, անուղղակի ընդունեց, որ մեկնաբանությունը վերաբերում է զենք չվերցնելուն, ինչը եւ մշտապես քարոզել են այս աղանդի ներկայացուցիչները: Այնուհետեւ մեղադրական կողմն անդրադարձավ Լ. Մարգարյանին ուղղված անմիջական մեղադրանքին, այն է՝ անչափահասների շրջանում քարոզչություն ծավալելուն: Ամբաստանյալը նախկինում էլ անընդհատ նշում էր, որ «Եհովայի վկաները» ոչ մեկի չեն հարկադրում միանալ իրենց. մարդիկ սեփական կամքով են գալիս: «Սակայն դուք մշտապես նշում եք, որ աշխարհի կործանման ժամանակ փրկվելու են միայն «Եհովայի վկաները», շարունակեց հարցաքննողը՝ հարցնելով. «Մի՞թե այսօրինակ խոսքերը, «մարգարեությունները» ինքնին չեն պարունակում հոգեբանական ճնշում, հատկապես, եթե անչափահասների շրջանում ասվեն...»: Բնականաբար, ամբաստանյալն այս մեկնաբանությանը համաձայն չէր: Բայց նա ընդունեց, որ իրենց հավաքներին ներկա են եղել նաեւ անչափահասներ. վերջիններիս մի մասը նույնիսկ մկրտված է որպես «Եհովայի վկա» եւ իր դավանած աղանդի գաղափարներն է քարոզում այլ անչափահասների շրջանում...

Իսկ թե ինչպիսի աղետ կարող է դառնալ հենց անչափահասների՝ դեռեւս ոչ լիովին ձեւավորված մտածողության խաթարումը, դրան ուղղված ազդեցությունը՝ կարծում ենք, ավելորդ է մեկ անգամ եւս նշել:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս: 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն
/հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն
/հեռ. 529353
Apple Macintosh
համակարգչային սարուածքը
«Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ **ԸՆԹԱՑԻԿ**

Ձախերը որոշել են... լիդեր չունենալ

Այնտեղով Մանուչարյանն է անցնում

Մինչ քաղաքական դաշտի ակտիվ ուժերը մտմտում են գալիք խորհրդարանական ընտրություններին նախապատրաստվելու մարտավարությունը, իրենց շատ քիչ հիշեցրած կուսակցությունները կոնկրետ համախմբման քայլեր են իրականացնում: Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցությունը, «Հայրենիք ու պատիվ» միությունը, «Հայաստանի կոմունիստների միություն» կուսակցությունը, Հայաստանի սոցիալ-դեմոկրատական հնչակյան կուսակցությունը, «Սոցուժերի եւ մտավորականների» միությունը երեկ հանդես եկան «Սոցիալիստական Հայաստան» միավորում ձեւավորելու մասին համատեղ հայտարարությամբ, որում մասնավորապես նշված է. «Մենք ներքոստորագրյալ հասարակական-քաղաքական կազմակերպություններս, ընդունել ենք միասնական ծրագիր՝ «Դեմոկրատական սոցիալիզմի ազգային մոդելը՝ նպատակ ունենալով սահմանադրական ճանապարհով օր առաջ պարտության մատնել ներկա սնանկ ռեժիմն ու երկրում հաստատել դեմոկրատական սոցիալիզմի համակարգը: Մենք հայտարարում ենք, որ քաղաքական, հատկապես գաղափարական հակառակորդն ենք այն ուժերի, առաջին հերթին՝ ներկա իշխանությունների, որոնք դավանում են անսահմանափակ ազատական գաղափարախոսությունը՝ նվազագույնի հասցնելով պետության դերը տնտեսության, գիտության, կրթության, մշակույթի, սոցիալական ու հոգեւոր ոլորտներում»:

Ակնհայտ է, որ ի դեմս նորաստեղծ միավորման, ներքաղաքական դաշտում ծնվում է նոր ընդդիմություն, որի առաջ քաշած մի քանի սկզբունքները հիշեցնում են ոչ վաղ անցյալում ձեւավորված եւ իր դարն ապրած հայտնի եռյակին: Իշխանություններից շուտափույթ ազատվելու եւ այդ գործընթացը սահմանադրության շրջանակներում իրականացնելու պնդումները դրա վառ ապացույցն են, որոնք վկայում են նաեւ եռյակում ընդգրկված ուժերի հետ «Սոցիալիստական Հայաստանի» հնարավոր համագործակցության մասին: Պատահական չէ հայտարարությունից անմիջապես առաջ ՀԺԿ-ի հետ ՍՀ-ի ունեցած հանդիպումը, որով առաջին եւ թերեւս ոչ միակ քայլն արվեց փոխադարձ դիրքորոշումներին ծանոթանալու, դրանց միջեւ առանցքներ գտնելու նպատակով:

Սակայն չնայած միտումներին, որոնք հասկանալի են հաջորդ տարի սպասվող ընտրություններին ընդառաջ, «Սոցիալիստական Հայաստանն» էականորեն տարբերվում է արմատական ընդդիմությունից: Առաջին եւ ամենակարեւոր տարբերությունը միավորման կոնկրետ ծրագրով ի հայտ գալն է, որը ցանկացած ընդդիմության հաջողության հասնելու գլխավոր երաշխիքն է: Եվ չնայած դեռեւս հայտնի չէ՝ ինչ սկզբունքներով է այն առաջնորդվում եւ որքանով է իրատեսական, սակայն որպես տակտիկական քայլ, ծրագրի ի սկզբանե ներկայացումն իր դրական ազդեցությունն անպայման թողնելու է:

Մյուս կողմից, միավորումը հստակ հայտարարում է եւ հայտարարության տեքստից էլ նույնը կարելի է հասկանալ, որ իրենք «գաղափարական հակառակորդներ են առաջին հերթին իշխանությունների» եւ որպես թիրախ որեւէ մեկի անձն առաջին պլան չեն մղում: Մինչդեռ արմատականների գլխավոր թերությունը հենց դա էր եւ դրա համար էլ տապալվեց:

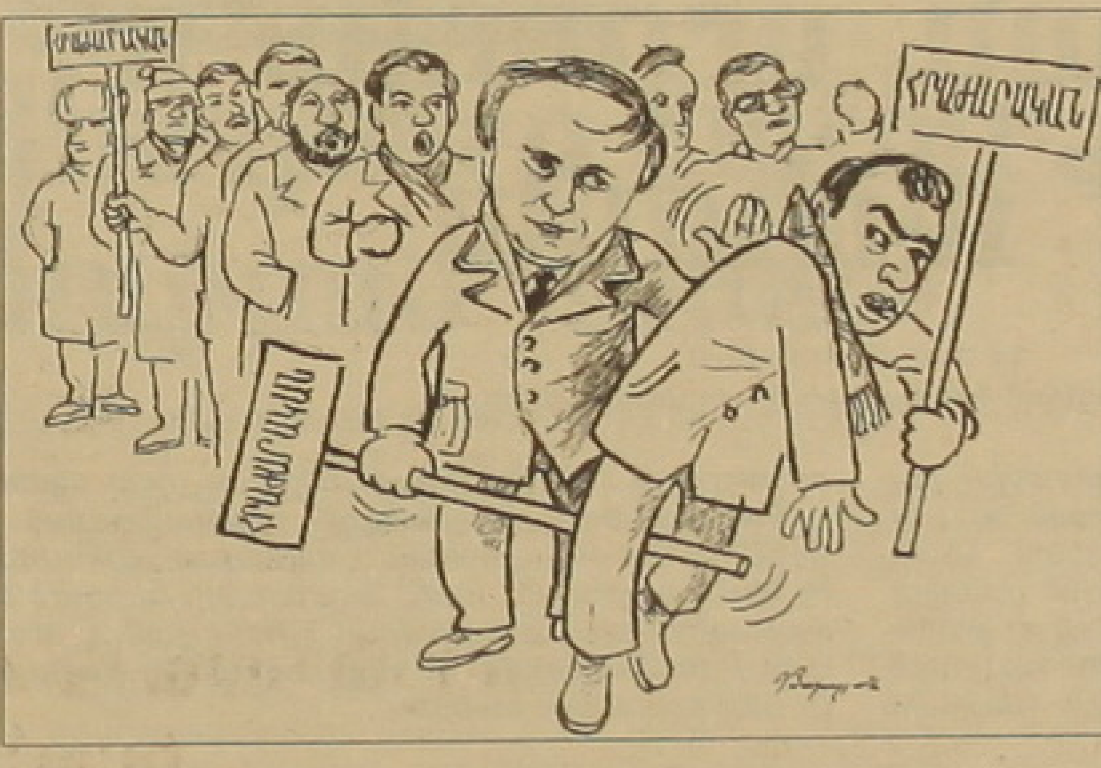

Գաղափարական հենքի վրա գործունեություն ծավալելու մասին է հաստատում նաեւ փաստը, որ բոլոր ուժերն անխտիր ձախ կողմնորոշման են, եւ միավորումը չեն ստեղծել պահի թելադրանքով, այլ նախապատրաստական լուրջ գործընթացների բովով են անցել:

Ինչեւէ, միավորման ներկայացուցիչները հավաստում են, որ անպայման մասնակցելու են այս տարվա տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններին, ինչը նշանակում է, որ միավորումն անվերապահորեն ձեւավորվել է միասնական ուժով խորհրդարանում տեղեր զբաղեցնելու նպատակով: Սակայն առկա է երկու լուրջ գործոն, որոնք գործընթացների որոշակի փուլում զարգանալով կարող են ի չիք դարձնել ձախերի բոլոր երազանքները:

Ընդունած կանոնադրության համաձայն, միավորումը չի առաջնորդվելու որեւէ մեկի կամ ուժի լիդերության սկզբունքով, այլ համահավասարության: Ավելին, պարբերաբար հրավիրվող խորհրդի նիստերը նախագահելու են միավորման մեջ ընդգրկված բոլոր ուժերը հերթականությամբ: Այս փաստը, որքան էլ ներկայումս համոզիչ թվա, այնուամենայնիվ, հատկապես նախընտրական փուլում լուրջ խնդիրներ կարող է առաջացնել, եթե հաշվի առնենք քաղաքական ուժերի (այդ թվում եւ միավորման ներկայացուցիչների) լիդերայնության հանդեպ ունեցած թուլությունը: Կանոնակարգային այս դրույթով է թերեւս պայմանավորված, որ Կոմկուսը խուսափում է միավորմանը միանալուց, հասկանալով, որ եթե ընդունի «դաշինքում» հաստատված խաղի կանոնները, ստիպված է լինելու համահարթեցվել մյուսներին: Ի դեպ, Կոմկուսը ստորագրել է հայտարարությունը, բայց որեւէ կերպ ՍՀ-ին չի միացել: Հաջորդ գործոնը, որքան էլ տարօրինակ թվա, շատ ավելի վտանգավոր է: Դա սոցուժերի եւ մասնավորապես Աշոտ Մանուչարյանի ներգրավվածությունն է միավորման կազմում եւ նշանակում է, որ ցանկացած պահի միավորումը փուչիկի նման կարող է պայթել, եթե հանկարծ պրն Մանուչարյանը որոշի մեկ այլ միավորում ստեղծել, ինչի փորձից, համաձայնեք, վերջինս պակաս չունի:

ՍՀ-ի այն հայտարարությունները, որ կանգ չեն առնելու սահմանադրական միջոցների առջեւ ներկայիս ռեժիմը իշխանությունից հեռացնելու համար եւս հավաս չի ներշնչում: Խնդիրն այն է, որ միավորման ներկայացուցիչները հստակ չեն ներկայացնում այն միջոցառումները, որոնցով հնարավոր են համարում իշխանափոխությունը: Դեմկուսի նախագահին ուղղված **«Ազգի»** հարցին, թե եռյակի ծավալած հանրահավաքային դեմարշի եւ ստորագրահավաքի տապալումից հետո ինչպես է միավորումը պատկերացնում իշխանափոխության իրագործումը, Արամ Սարգսյանը պատասխանեց, թե 2-3 ամիսը քիչ է եզրակացնելու, որ եռյակի ջանքերն օգուտ չեն տվել, եւ որ իրենք պատրաստվում են լայնածավալ երկարաժամկետ գործընթացների, եթե, իհարկե, իրենց չհաջողվի մինչ այդ արտահերթ ընտրությունների հասնել:

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Դատավորները քննական սեղանի առջեւ

Երեւանի ճարտարագիտական համալսարանում երեկ ստուգվեցին դատավորների այս տարվա մասնագիտական կարողությունները: Արդարադատության նախարարի առաջարկով արդարադատության խորհուրդը ՀՀ նախագահի հաստատմանն է ներկայացնում դատավորների պաշտոնական պիտանիության եւ ծառայողական առաջխաղացման ամենամյա ցուցակները: 2002 թ. հավակնորդների թիվը 60 է, որոնցից 15-ը արդարադատության համակարգից են, 14-ը՝ փաստաբաններ, իսկ մյուսները՝ դատարանների, դատախազության, նախարարությունների աշխատակիցներ եւ երկու չաշխատող դատավոր: Զրուցելով ստուգման առաջադրանքներին արդեն ծանոթացած երկու հավակնորդների հետ, որոնցից մեկը արդարադատության համակարգից էր, իսկ մյուսը՝ փաստաբան, տեղեկացանք, որ իրավաբանական բարձր գիտելիքներ եւ աշխատանքային փորձ ունեցող դատավորների համար ստուգումները որեւէ դժվարություն չեն ներկայացնում՝ հատկացված 8 ժամի փոխարեն 3 ժամում կարելի է ավարտել առաջադրանքների շարադրումը:

Ստուգման հանձնաժողովը բաղկացած է 5 անդամներից՝ ՀՀ արդարադատության նախարարի նախագահությամբ: Հանձնաժողովի կազմում ընդգրկված է նաեւ «Ազգ»-ի նախկին աշխատակից, լրագրող Սառա Պետրոսյանը: Ստուգումներն անցկացվում են երկու փուլով՝ քրեական եւ քրեական դատավարության իրավունքների եւ քաղաքացիական եւ քաղաքացիական դատավարության իրավունքների իմացություն: Դատավորները ստուգման ընթացքում ուսումնասիրում են նախաքննություն եւ դատաքննություն ավարտված մեկ քրեական եւ մեկ քաղաքացիական գործեր: Աշխատանքները գնահատելիս հաշվի են առնվում ինչպես իրավական գիտելիքները, այնպես էլ հայոց լեզվի եւ վերլուծական իմացությունները: Թույլատրվում է օգտագործել օրենսգրքեր, օրենքների մեկնաբանություններ եւ այլն:

Օբյեկտիվությունն ապահովելու նպատակով ստուգումն անցկացվում է անանուն, աշխատանքները ծածկագրելուց հետո ստուգվում են հանձնաժողովի կողմից: Ստուգող հանձնաժողովի գնահատականից դժգոհ հավակնորդը կարող է բողոքարկել, իսկ պահանջվող միավորներ ստացած դատավորները կընդգրկվեն պաշտոնական պիտանիության ցուցակում, եւ կապահովվի նրանց մասնագիտական առաջխաղացումը:

Ռ. Պ.

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Այցագրային կարգի վերացումը Թուրքիայի բարի կամքի դրսեւորում չէ

Ամերիկայի հայկական համագումարը (ԱՀՀ) հունվարի 15-ին տարածած հաղորդագրությամբ գովել է Թուրքիայի կառավարության՝ Հայաստանի քաղաքացիների նկատմամբ խստացված այցագրային կարգը վերացնելու մեջ Բուշի վարչակազմի եւ ԱՄՆ Կոնգրեսի անդամների ունեցած ավանդը:

Հայկական հարցերով կոնգրեսականների խմբի համանախագահներ Ֆրենկ Փալոնը եւ Ջո Նոլենբերգը հայտարարել են, որ Հայաստանի քաղաքացիների նկատմամբ այցագրային կարգի խստացումը թուրքական կառավարության լուրջ սխալն էր: «Վերացնելով այս խոչընդոտը, մենք հույս ունենք, որ թուրք-հայկական երկխոսությունը կշարունակվի եւ թուրքական ու հայկական կառավարությունների միջեւ փոխըմբռնման բարենպաստ պայմաններ կստեղծվեն», ասվում է Փալոն-Նոլենբերգ հայտարարության մեջ:

ԱՀՀ-ն հիշեցնում է, որ 2001 թ. նոյեմբերին Նյու Յորքում կայացած հանդիպումների ընթացքում «Թուրք-հայկական հաշտեցման հանձնաժողովի» (ԹՀՀՀ) անդամները եւս կոչ են արել վերացնել հայաստանցիների՝ Թուրքիայի մուտքի այցագիր ստանալու խստացված կարգը: Հանձնաժողովականներն իրենց համոզմունքն էին հայտնել, որ խստացված այցագրային կարգի վերացումը եւ Հայաստանի ու Թուրքիայի միջեւ առեւտրի ու հաղորդակցությունների կարգավորումը կարող են նպաստել հաշտեցմանը:

Թուրքիայի կողմից Հայաստանի նկատմամբ խստացված այցագրային կարգի վերացմանը անդրադարձել է նաեւ ամերիկյան «Ասոշիեյթեդ պրեսը»: Գործակալությունը, վկայակոչելով թուրքական պաշտոնական աղբյուրներ, գրում է, որ Անկարան այս քայլը դիտում է Հայաստանի նկատմամբ բարի կամքի դրսեւորման ժեստ: Երկուշաբթի օրը, համաձայն «Ասոշիեյթեդ պրեսի», Թուրքիայի արտգործնախարար Իսմայիլ Ջեմը հաստատել է, որ որոշ փոփոխություններ են եղել, իսկ թուրք այլ պաշտոնյաներ, անունները չհրապարակելու պայմանով, ասել են, որ այցագրային նոր կարգն ուժի մեջ է հունվարի 10-ից:

Այցագրային նոր կարգը երբեք չպետք է դիտել Թուրքիայի կողմից Հայաստանի նկատմամբ բարի կամքի դրսեւորում, քանի որ նոր կոչված կարգն այն է, ինչը գործում էր մինչեւ 2000 թ. աշունը, երբ ԱՄՆ Կոնգրեսում քննարկվում էր Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչող բանաձեւ ընդունելու օրինագիծ: Հիշեցման կարգով նշենք, որ Թուրքիայի քաղաքացիներին Հայաստան մուտք գործելու համար պարզապես անհրաժեշտ է Ստամբուլ-Երեւան օդանավում լրացնել այցագրային թերթիկը եւ «Զվարթնոց» օդանավակայանում այցագիր ստանալու համար վճարել 30 ԱՄՆ դոլար, ինչը տեւում է հինգ րոպե: Ընդ որում Թուրքիայի քաղաքացիների համար այս կարգը գործում է անփոփոխ, եւ պաշտոնական Երեւանը չի պայմանավորում պաշտոնական Անկարայի՝ Հայաստանի հանդեպ պարբերաբար կրկնվող խիստ, ոչ կոռեկտ հայտարարություններով, ընդհանուր առմամբ՝ թշնամական քաղաքականությամբ:

Թուրքիայի կողմից Հայաստանի նկատմամբ բարի կամքի դրսեւորման ժեստ չպետք է դիտվի նաեւ շրջափակման վերացման հավանական թվացող քայլը, քանի որ Հայաստանը չէ, որ 1993 թ. փակել է հայ-թուրքական սահմանը: Այլ բան է, երբ Անկարա-Երեւան դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու ջատագով Վաշինգտոնն է դա փորձելու ներկայացնել որպես Թուրքիայի՝ Հայաստանի նկատմամբ բարի կամքի դրսեւորում:

Ե՛վ խստացված այցագրային կարգի վերացումը, ե՛ւ շրջափակման վերացման հավանական թվացող քայլն առավելապես տեղավորվում են թուրք-ամերիկյան հարաբերությունների ենթատեքստում: ԱՀՀ-ի տարածած հաղորդագրությունը հիշեցնում է, որ Թուրքիան խստացված այցագրային կարգը վերացրեց վարչապետ Բյուլենթ Էջեւիթի՝ ԱՄՆ պաշտոնական այցի նախօրեին:

Թ. Հ.

Պուտինը եւ Ալիեւը ղարաբաղյան հարցը կքննարկեն...

Սկիզբը էջ 1

Ավելին, Վաշինգտոնը ԼՂ հարցի կարգավորումը կապում է 2003 թ. Հայաստանում եւ Ադրբեջանում սպասվող նախագահական ընտրությունների հետ: ԵԱՀԿ ՄԽ ամերիկյան համանախագահ Ռուդոլֆ Պերինան հունվարի 10-ին Վաշինգտոնում հայտարարել է, թե ղարաբաղյան հակամարտության համար ստեղծված «հնարավորությունների պատուհանը կարող է փակվել», եւ եթե չօգտագործվեն առկա հնարավորությունը եւ պարզվի, որ հակամարտության կողմերը չեն ցանկանում դժվար ընտրություն կատարել, աշխարհը կկորցնի հետաքրքրությունը ԼՂ հարցի նկատմամբ, ակնարկելով, թե 2003 թ. ընտրությունները կարող են նվազեցնել հակամարտության կողմերի խուսանավելու հնարավորությունները: Կողմերին խաղաղության պարտադրման ակնարկ կարելի է համարել Ադրբեջանում ԱՄՆ դեսպան Ռոս Վիլսոնի՝ հունվարի 14-ին Բաքվում նախագահ Հ. Ալիեւի հետ հանդիպման ընթացքում արած այն հայտարարությունը, որ «ԱՄՆ նախագահը լուրջ հետաքրքրություն է ցուցաբերում Ադրբեջանի հանդեպ եւ ցանկանում է, որ ԼՂ հարցը լուծվի մինչեւ այս տարվա վերջը»: Սա եւս կարելի է համարել Մոսկվայի եւ Վաշինգտոնի մոտեցումների հակասություն:

Մտահոգիչ է դեսպան Վիլսոնի մեկ այլ հայտարարությունը, այս անգամ արված Ադրբեջանի պաշտպանության նախարար Սաֆար Աբիեւի հետ հանդիպման ընթացքում. «ԱՄՆ կառավարության նպատակն Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականության վերականգնումն է եւ տարածաշրջանում կայունության հաստատումը»:

Զարմանալի է ԱՄՆ դիրքորոշումը Հ. Ալիեւի եւ Ս. Աբիեւի պարբերաբար կրկնվող ռազմատենչ հայտարարությունների՝ ԼՂ հարցը ռազմական ճանապարհով լուծելու առնչությամբ: ԱՄՆ-ը ղարաբաղյան հարցի կարգավորումը տեսնում է միմիայն խաղաղ ճանապարհով, սակայն որեւէ անգամ չի դատապարտել պաշտոնական Բաքվի նմանօրինակ հայտարարությունները, հակառակը՝ իր լռությամբ նպաստել է նման հայտարարությունների շարունակական կրկնությանը: Դիվանագիտական վստահելի աղբյուրները կարծիք են հայտնում, որ ԱՄՆ-ի համար ոչ այնքան կարեւոր է ԼՂ հարցի կարգավորումը, որքան ղարաբաղա-ադրբեջանական շփման գոտում ռազմական ներկայության հաստատումը կամ միջազգային խաղաղարար ուժերի տեղակայումը: «Մենք այս ուղին առաջին անգամ ենք ընտրել: Միշտ Ադրբեջանից Հայաստան էինք գնում, ապա՝ Ղարաբաղ: Այս անգամ որոշեցինք Ադրբեջանից Ղարաբաղ գալ: Մենք հույսով ենք, որ խաղաղության համաձայնագիրը ստորագրելուց հետո լավ կլինի, որ այն բոլոր ճանապարհները, որոնցով մենք անցել ենք, բացվեն խաղաղարար ուժերի համար», 2001 թ. մայիսին **«Ազգի»** թղթակցի հետ զրույցում ասում էր ԵԱՀԿ ՄԽ ամերիկյան նախկին համանախագահ Ք. Քավանոն: Գրեթե ութ տարի ղարաբաղա-ադրբեջանական շփման գոտում հարաբերական խաղաղություն է, ավելի կայուն վիճակ, քան կարող էին ապահովել ցանկացած խաղաղարար ուժեր: Թերեւս, խաղաղարարների մուտքն արդարացնելու նպատակով են ԱՄՆ-ը եւ ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը ընդհանրապես անտեսում պաշտոնական Բաքվի հայկական կողմին՝ ԼՂՀ-ին ուղղված սպառնալիքները: Որքան Հեյդար Ալիեւի՝ պատերազմ սկսելու մասին հայտարարությունները հաճախակի եւ բարձր հնչեն, այնքան արդարացված եւ թվացյալ անհրաժեշտ կլինի խաղաղարարների շուտափույթ մուտքը:

Պաշտոնական Ստեփանակերտը անընդունելի է համարում ԼՂՀ հարեւանությամբ խաղաղարար ուժերի տեղակայումը:

Հայաստան. սրբավա՞յր, թե՞ պրիզմա

ՖՐԱՆՍ ԴԸ ՀԱՐՏԻՆԳ
Հայաստանում Ֆրանսիայի նախկին դեսպան

Միշտ էլ երախտագիտությամբ ենք հիշելու Հայաստանում օտարերկրյա առաջին դեսպան, մեր հանրապետությունում Ֆրանսիայի նույնպես առաջին դեսպան եւ, դարձյալ, օտարերկրյա դիվանագիտական կորպուսի առաջին դուայեն տիկին Մարի-Ֆրանս դը Հարտինգին: Նրա հետ շփման եւ աշխատանքի պատեհությունն ունեցողների հուշերում նա մնալու է որպես յուրօրինակ միսիոների կերպար, որը ոչ թե քարոզում է, ինչպես շատ ու շատ ուրիշներ, այլ ցույց է տալիս, միաժամանակ ընկալելով եւ յուրացնելով տեղի ընկալումներն, արժեքներն ու արժեչափերը: Վերջինիս ապացույցն է ստորեւ թարգմանաբար լույս տեսնող հոդվածը, որ մեզ տրամադրվել է Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանության կողմից: Հայաստանում 4 տարի (1992-1994 մարտ ամիսներ) ծառայած, այնուհետեւ 2 տարի Ավստրիայում իր երկիրը ներկայացրած եւ այժմ Ֆրանսիայի արտգործնախարարության խորհրդական դիվանագիտուհին շարունակում է խորաչափել մեր երկրի ու ժողովրդի տեղն ու դերն աշխարհի, Եվրոպայի ու տարածաշրջանի խորապատկերում եւ մեզ համար ուսանելի բնորոշումների հանգել:

Ինչո՞ւ Եվրոպայի ծայրամասի այս փոքր երկիրը, անդրկովկասյան այս փոքր անկյունը հետաքրքրում է մեզ այսքան: Իսկապես, մենք երբեւիցե թշնամիներ չենք եղել, դարերի ընթացքում բավականաչափ այցելել ենք մեկմեկու, «չափավոր» ճանաչում ենք իրար ու քարտեզի վրա էլ գիտենք մեկս մյուսի տեղը ցույց տալ: Հայաստանը ոչ մերձավորարեւելյան, ոչ ասիական, ոչ միջերկրական պատկանելություն ունի, ոչ էլ ունեցել է Կենտրոնական կամ Արեւմտյան Ասիայից սերած որեւէ ժողովրդի անցած զարգացմանը նման զարգացում: Արեւելյա՞ն է նա, արեւմտյա՞ն: Մաս կազմո՞ւմ է արդյոք, ըստ 1992-ի ապրիլին Երեւանում Ֆրանսիայի դեսպանատան առաջին թղթակիցներից մեկի նշած հասցեի, Փոքր Ասիայի:

Իրականում ոչ հեռու եւ անմատչելի, ոչ էլ մոտ կամ լրացյալ, ընդամենը փոքր-ինչ հարազատ, կգրավե՞ր արդյոք նա իր մարդկային եւ հոգեւոր հագեցվածությամբ, արհավիրքներով լի պատմությամբ, գոյատեւելու իր բացառիկ ունակությամբ, թե՞ ուշադրություն կգրավեր իր ժամանակակից եզակիության նվազ հաջողված կողմերով՝ չնայած իր այդքան շատ բարեկամների ի սկզբանե գործադրած ջանքերին, ազգային ճակատագիրը կերտելու անձեռնահասությամբ, խնամակալների նկատմամբ ցուցաբերած պատրաստակամությամբ կամ պարզապես անշեջ պահանջով, աշխարհաքաղաքականորեն կողմնորոշվելու հետ կապված բացահայտ տարակուսանքով:

Ավելի մոտիկից Հայաստանին նայելիս, երկու երեւույթ բնորոշում եւ բացատրում են Ֆրանսիայի եւ Հայաստանի կապերի ամրությունը եւ հարստությունը, երկրներ, որոնք մասնավորապես 20-րդ դարում շատ տարբեր եղան: Երեւույթներ, որոնք կոչվում են «վերհուշեր» եւ «խորաթափանցություն»: Երկուսն էլ ածանցյալն են հնդեվրոպական եւ մանավանդ քրիստոնեական ընդհանուր արժեքների նույն աղբյուրի, որոնք ցայսօր ապահովել են նրանց մշտնջենականությունը, գուցե եւ նրանց անթափանցելիությունը:

Վերհուշերը

Դրանցից առաջինը վերաբերում է արվեստի տարբեր ոլորտներին: Մենք կատարելապես հաղորդակցվում ենք հայերի արվեստագիտական ամենատարբեր դրսեւորումներին՝ սկսած ուրարտական արվեստից (Նանտի Դոբրե թանգարանում 1996-ի մարտին կազմակերպված հրաշալի ցուցադրանքը) մինչեւ Դյուսապենի երաժշտությունը, երբ 1995-ին առաջին անգամ հայկական երգչախմբերը ֆրանսիացի երաժիշտների նվագակցությամբ հիանալի կատարեցին Նիոբեի ողբերգությունը Երեւանում: Հենց նույն կրքոտությունն ենք տածել մանրանկարների եւ զարդանկարների նկատմամբ: Ոչ այնքան վաղ անցյալում մեզ ընդհանրացրել են հարգանքն առ գրավոր խոսքը եւ գրականության խթանումը[1]...

Գեղանկարչության մեր մի շարք դպրոցներ նույնքան արգասաբեր են ընդհանրություններով, որքան հայկական պաշտամունքի վայրերը եւ մեր ժամատներն ու ռոմանական մենաստանները: Ճարտարապետության հայկական դիպլոմները վավերական են Ֆրանսիայում: Քանիցս դրա ականատեսն եմ եղել: Մենք ծափահարում եւ հուզվում ենք նույն պահերին:

Երկրորդ, նույնքան անհերքելի, վերհուշը վերաբերում է ընտանեկան եւ սոցիալական համերաշխությանը, որն, անշուշտ, շատ ավելի լավ է պահպանված Սեւանա լճի, քան Լուարի ավագանի շուրջը: Այս արժեքն ավանդաբար ընդհանրական է, ավաղ, եթե նույնիսկ այստեղ միտված է անկման կամ, համենայն դեպս, թուլանալու խորապես անդեմ սոցիալական քաղաքականության պայմաններում: Հիշարժան հատկանիշ է երեխաների դաստիարակությանը եւ երջանկությանը հատկացված ծայրագույն ուշադրությունը: Հայ մանուկներն աչքի են ընկնում ազատության մեջ ձեռք բերված իրենց հավասարակշռվածությամբ, արտահայտվելու անբռնազբոսիկությամբ եւ մեծերի նկատմամբ հարգալից զսպվածությամբ[2]:

Երրորդ վերհուշը մասնակցության ջիղը եւ կուլտուրայի զգացումն արժեքների ստորակարգման մեջ դասելն է: Մենք դեռեւս համարյա նույն նշանակությունն ենք տալիս ընտրախավերի հասկացությանը: Աշխատանքով, անկախ դրա բնույթից, ջանում ենք զարգացնել գեղագիտական, մտավոր, հնարավորության դեպքում նաեւ ստեղծագործական ունակությունները բոլոր բնագավառներում: Մենք գնահատում ենք գերազանցությունը:

Ամենածանրակշիռ վերհուշն ակնհայտորեն քրիստոնեական աղբյուրն է: Այն իր մեջ կրում է ընդհանուր շատ դիրքորոշումներ՝ ձգտում դեպի լավը, կիսելու ցանկություն, անձի արժանապատվության հարգում, ճանաչողության փնտրտուք, մի խոսքով՝ քրիստոնեական մարդասիրությունը, անփոխարինելին: Զարմանալի չէ, որ զգում էի, թե որքան լավ էին ինձ ընդունում Էջմիածնի Հայ առաքելական եկեղեցու Մայր աթոռի հանդիսությունների ժամանակ՝ լիներ դա ապրիլի 24-ի[3] ոգեկոչման արարողություն կամ եկեղեցական մեծ ծիսակատարություն, նույնքան գերված էի ամեն անգամ, երբ հյուրեր էի ուղեկցում Գեղարդ կամ այլ, ավելի հեռու գտնվող վանքեր...

Խորաթափանցություններ

Այն, ինչը «խորաթափանցություններ» եմ անվանում, ավելի նուրբ երեւույթ է: Այն ենթադրում է փոխադարձ խոր ըմբռնման ունակություն, որը, սակայն, մնում է մասնակի: Ուստի վերաբերում է հիմնարար թեմաներին եւ խնդիրներին:

Եթե ազգ հասկացությունը միշտ արտահայտում է գրեթե նույն իմաստը, ապա այդպես չէ պետություն հասկացության պարագայում: Անշուշտ, միասնականացված եւ կենտրոնացող, նաեւ ժողովրդավարության կոչումով օժտված լինելով հանդերձ, պատմական Հայաստանում այն կրում է ավատատերերի դերակատարման թողած խոր ազդեցությունը: Մասնավորապես արտերկրում գտնվելով՝ պարսիկ, հռոմեացի, օսմանցի թե ռուս, նրանք մնում էին մեկուսի եւ երբեւէ չեն մարմնավորել ազգային ընդհանրության ձեւավորումը: Նրանք պաշտպանում էին...

Կրոնն անհամեմատ ավելի կարծր շաղախ է Հայաստանում: Եկեղեցու ավագ դուստր Ֆրանսիան կարող է ըմբռնել դրա զորությունը, թեեւ գալլիկանիզմը կարող է նկատել անկախ եկեղեցու նշանակությունը, այդուհանդերձ Ֆրանսիան երբեք եկեղեցին չի համարել ինքնության սկզբունք եւ երբեք նրան չի վստահել իր գոյատեւումն ապահովելու հոգսը:

Նույնպես եւ մարդու իրավունքների, անհատական իրավունքների հարցում, որոնք բոլորս պաշտպանում ենք, կարելի է բավականին տարբեր դիրքորոշումներ բացահայտել: Հայաստանում հավասարության պաշտամունք չեմ զգացել: Քանի որ եղբայրությունը փաստացի նախապես գոյություն ուներ, ազատությունն է մարմնավորել մեծագույն նվաճումը եւ դեռ մարմնավորում է կատարվելիք պարտավորությունը:

Զանազան այս դիտարկումները մեր համատեղ գործողություններին իրենց պահանջներն են թելադրում: Դրանք թերագնահատելով՝ սխալ ճանապարհով կգնանք: Մեծ «բառածրագրեր» («իրավական պետություն» եւ այլն) պիտի «կլիմայավարժեցվեն» եւ ոչ թե ուղղակիորեն ընդօրինակվեն: Կարելի կլիներ նաեւ անտեսել այս խոչընդոտները, թեկուզեւ այսքան շատ վերհուշերի պատճառով, եւ մի փոքր անճապարելով (երբեմն դա նույնիսկ ճիշտ է) եզրակացնել, որ իսկապես, միշտ սպառնալիքի տակ գտնված, միշտ վճռական այս հայերն անտանելի եւ մտերմունակ, հիացմունքի արժանի եւ մոլորության մեջ գցող, դյուրաբեկ եւ համառ, մշտապես պաշտպաններ փնտրող եւ այդուհանդերձ անվերանալի, բնավորությամբ հայցվոր եւ տեւականորեն երախտագետ են...

Հարցին այսպես չպետք է մոտենալ: Ինձ միշտ թվում է, թե Մոնտեսքյոյի բնութագրած իշխող ծառավը ոչ թե նյութական հարմարավետությունն ու հարստությունն է, այլ բարգավաճման երաշխիքը եւ ֆիզիկական ու բարոյական արմատավորումը երկրի բնական միջավայրում: Թող որ մեզանից սպրդած այս միջավայրի մի մասը չփոխի մեր հետաքրքրությունը, օրինակ, Վրաստանի հետ ունեցած կապերի նրբությունը, Ռուսաստանի «կարիքը», իրանական իսլամի մերձավորությունը[4]:

Այսօր որպես «մակերեսայնորեն ակտիվ» որակվող հայ-ֆրանսիական կապերի հարստության վրա եզրահանգումներ կատարելու համար ավելի լավ է Հայաստանում ապրած լինել: Այնտեղ սովորում են հաշվի առնել նրա ժառանգությունները, շրջադարձերը, ակնկալիքները, նրան վերադարձնել իր իսկ սեփական հանճարը՝ իր ստվերներով եւ լույսերով:

Արեւելքից Հայաստանը վաղուց ի վեր փոխառել է բանակցելու եւ ավելի լայն առումով փոխանակելու հմտությունն ու նաեւ հապճեպ, կտրուկ, սահմանափակող եզրակացությունների մերժումը, Ռուսաստանից՝ գիտության, փիլիսոփայական մտահայեցողականության խորը իմաստությունը, վստահությունն առաջընթացի նկատմամբ, Արեւմուտքից՝ քրիստոնեական պերսոնալիզմը, հավատը հավաքական եւ անհատական թողության ու հիմնավորված իրատեսության օրինականության նկատմամբ:

Այս բարդությունը, այս գերառատությունը (նույնիսկ Հայաստանի բուսական աշխարհն է տարասեռ), միշտ վիճարկված սահմաններից անդին համարյա հաստատուն այս արտացոլումը կատարելապես բացատրում են գաղթօջախների հետ ունեցած թյուրիմացությունները, որքան էլ մեծահոգի եւ համառ լինեն դրանց անդամները: Բազմամյա բաժանման հետեւանքով դրանցից եւ ոչ մեկը, նույնիսկ ամենամոտ տեղակայվածները, արեւելյանները՝ իրանական, լիբանանյան, թուրքական, ի վիճակի չէ զուտ հայկական, իսկական սինթեզ կատարել, որտեղից էլ՝ թյուրըմբռնումները, տարաձայնությունները, նույնիսկ ձախողումները: Յուրաքանչյուրը կարող է «հարստացնել» իր զրուցակցին, հավաստիացնել իր բարեմասնությունների մեջ: Եթե փորձի, հիմնականում կհաջողի, սակայն միշտ կբարկանա նրա զրկանքներից, նրանից, ինչն ինքը ձեռք է բերել ուրիշ երկրում ապրելով եւ որն ինքն իրավամբ չի գտնում նրանց մոտ, ովքեր բնակվում են վաղնջական հողերի վրա:

Ահա թե ինչու, ինքնին եւ, անկասկած, բավականին երկար ժամանակով, ցանցերի միջով, որոնք տնտեսագետները եւ աշխարհաքաղաքագետները վերաբացահայտում են «ռետիկուլարիզացիա» ճարտար բառով, ներհայկական երկխոսությունն արդեն իսկ քաղաքակրթությունների երկխոսության ամենացայտուն օրինակներից մեկն է:

Որպեսզի տեղն ընդարձակվի այլ քաղաքակրթությունների համար, հարկավոր է օգնել Երեւանին եւ հասկանալ ժամանակակից աշխարհում ներգրավվելու նրա դժվարությունը: Ահավասիկ մի հին քաղաքակրթություն, սակայն երիտասարդ մի ժողովրդավարություն, որը գրեթե միաժամանակ պիտի «պետականացնի» իր տարածքը եւ իր ազգը՝ այն էլ կողմնակի ներխուժումներից խճճված եւ ուրեմն խանգարող տեղական համատեքստում, եւ միաժամանակ Հայաստանից ակնկալվում է կազմակերպել իր մասնակցությունն ընդգրկուն կառույցներում, առանց տեղում դրանց համապատասխան օղակներն ունենալու: Եվ այս ամենը դրամագլուխների, արտադրական ծավալների, շուկաների գլոբալացման, անդրպետական ձեռնարկությունների, սահմանների վերացման, ինքնության մերժողականության, տարածաշրջանային կամ մետրոպոլային բեւեռների առաջացման պահին: Կարճ ասած՝ մի պահի, որը սկսում են անվանել «գլոբալիզացիա» վայրագ տերմինով:

Երկու գործ զուգահեռ վարելն աննախադեպ բարդ խնդիր է: Ոչ թե նրբակերտ ձայնակարգման, ամենաբաց ու ամենատարբեր երկխոսությունների, այլ միանգամայն արտասովոր բազմաձայնության են հրավիրված հայերը... Անշուշտ, առանց իրենց հոգին մթագնելու...

Փարիզ

1. *Ապացույց՝ ֆրանսիացի հանրահայտ գրողների հաջողված հայերեն թարգմանությունները:*
2. *Դպրոցական տոները, անհատական ընդունելությունները ինձ հնարավորություն են տվել ստուգելու դա: Շփոթվածը ես էի...*
3. *Ազգային սգո օր՝ ի հիշատակ 1915 թ. ցեղասպանության զոհերի:*
4. *Բերեմ երկու օրինակ՝ 1993-ին իրանաբնակ բարձրաստիճան մի հայ հոգեւորական իր այցի ժամանակ կատարյալ ֆրանսերենով ինձ բացատրում էր Թեհրան-Երեւան-Մոսկվա առանցքի տեւականության պատճառները.*
- *կաթողիկոս Վազգեն Ա-ի հուղարկավորության ժամանակ առաջինն Էջմիածին ժամանած իրանցի հոգեւոր առաջնորդն աղոթք արեց առաջին շարքում, ղպտի, հռոմեական, ուղղափառ եկեղեցիների բարձրաստիճան ներկայացուցիչների կողքին կանգնած:*

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

«Ժողովուրդները մաքուր պատմություն չունեն»

Ինչո՞ւ է այսպես ասում թուրք լրագրողը

Թուրք լրագրողների մի խմբի Երեւանում գտնվելու, այս օրերին իրենց հայ գործընկերների հետ երկու երկրների մամուլում միմյանց հասցեին արված հրապարակումների բնույթի վերաբերյալ անցկացված համատեղ կոնֆերանսի մասին **«Ազգը»** գրել է: Պարտք եմ համարում գոհունակություն հայտնել կոնֆերանսում հայկական կողմը ներկայացնող գործընկերոջս ու բարեկամիս **«Ազգի»** աշխատակից, պատմաբան ու թուրքագետ Հակոբ Չաքրյանի փաստարկված ելույթի առթիվ, ուր իրավացիորեն ընդգծվում էր, թե հայկական մամուլը, հակառակ թուրքականի, ամենեւին թշնամանք չի բորբոքում հարեւան երկրի ու ժողովրդի նկատմամբ, ոչ միայն հիվանդագին չի ընդունում, այլեւ դրական վերաբերմունք ունի Հայաստանի ու Թուրքիայի միջեւ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատելու հնարավորության հանդեպ եւ այլն, եւ այլն:

Պատասխանն արտաքուստ միամիտ, ներքուստ չափազանց նենգ էր.

1. Լրագրողներն, իբր, մեղք չունեն, «նրանք որոշումներ չեն ընդունում»,

2. ժողովուրդները, բա չէ՞ք ասի, «մաքուր պատմություն չունեն»:

Այս հարցադրումներն անպատասխան թողնել չեմ կարող:

Ա) Լրագրողներն, այո, որոշումներ չեն ընդունում, սակայն կատարում են բացառիկ առաքելություն՝ ոչ միայն արտացոլում, այլեւ ձեւավորում են իրենց երկրների հասարակական կարծիքը: Եվ եթե Թուրքիայի հասարակական կարծիքը մեծավ մասամբ խեղաթյուրված պատկերացում ունի Հայաստանի ու հայ ժողովրդի մասին, սրանում թուրք լրագրողներն անվերապահորեն ունեն մեղքի իրենց բաժինը:

Բ) Պնդել, թե «ժողովուրդները մաքուր պատմություն չունեն», նշանակում է հավասարության նշան դնել դարերով ճնշված, հարստահարված եւ գերիշխած ժողովուրդների միջեւ:

Այո, մենք միշտ ասել եւ ասում ենք, որ վատ ու լավ ժողովուրդներ չեն լինում, ամեն ժողովրդի մեջ լավն էլ կա, վատն էլ: Թուրքերը բացառություն չեն, չնայած նաեւ նրանց մի շատ մեծ մասի վրա է ընկնում իրենց կառավարողների կազմակերպած ու իրականացրած Հայոց ցեղասպանության պատասխանատվությունը: Չէ՞ որ թուրք հասարակության մի որոշակի մասը հաճույքով մասնակցեց իր պատմական բնօրրանում մի ամբողջ ժողովրդի անգութ բնաջնջմանը, մի փոքր մասը, լավագույն դեպքում, անմասն մնաց, եւ միայն առանձին անհատներ քաջություն ու ազնվություն ունեցան ընդդիմանալու օսմանյան բորենիների հանցագործությանը: Հենց նրանք, այդ եզակիներն էին, որ 87 տարի առաջ փրկեցին թուրք ժողովրդի բարոյական դեմքը, ոմանք նույնիսկ կախաղան բարձրացվեցին հայ ժողովրդի սպանդին չմասնակցելու եւ հակառակվելու համար, եւ այսօր հենց այդպիսիների հիշատակի հարգանքն է, որ մեզ հետ է պահում ողջ թուրք ժողովրդին ոճրապարտ ճանաչելուց: Հայոց ցեղասպանության հաշիվը մենք ներկայացնում ենք առաջին հերթին օսմանյան կառավարողներին, բայց նաեւ այսօրվա թուրքական պետությանը: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ այսօրվա թուրքական պետությունն ինքն իրեն համարում է Օսմանյան կայսրության իրավահաջորդը, նա է ժառանգել իրենց պապերի ձեռքով ցեղասպանության ենթարկված հայ ժողովրդի հայրենիքն ու ունեցվածքը, հետեւաբար՝ պիտի ժառանգի նաեւ ցեղասպանության կազմակերպիչների ամոթը եւ փոխհատուցման պարտքը: Եվ ապա, համառորեն հրաժարվելով ճանաչել ու դատապարտել օսմանյան կառավարողների ոճիրը, ժամանակակից Թուրքիան դրանով իսկ արդարացնում է այդ ոճիրը: Այսօրվա թուրքական պետության վարիչները իբր չեն հասկանում, թե ինչո՞ւ բազմաթիվ այլ պետություններ ճանաչում ու դատապարտում են Հայոց ցեղասպանությունը, այդ իրողության մեջ տեսնելով հայկական սփյուռքի «սադրանքը», ներկայիս հայ պետականության «խարդավանքը», Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչող երկրների «թշնամանքը» Թուրքիայի նկատմամբ: Ո՛չ մեկն է, ո՛չ մյուսը, ո՛չ երրորդը: Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչող երկրները դրանով նախ եւ առաջ քավում են իրենց իսկ նախնիների մեղքը, որովհետեւ նրանց նախնիները ժամանակին անտարբեր եղան ոճիրի հանդեպ, իսկ ոմանք շատ բան կարող էին անել մարդկության դեմ կատարվող այդ հանցանքը կանխելու համար, սակայն... չարեցին: Հայերի հանդեպ Թուրքիայում գործված ոճիրը ծանրացած է ողջ մարդկության խղճի վրա: Ահա «գաղտնիքը»: Վաղ թե ուշ խղճի զարհուրելի դատաստանի առաջ կանգնելու է նաեւ ողջ թուրք ժողովուրդը, նրա պետությունը: Եվ այս հարցում, սեփական ժողովրդի խղճի արթնացման, սեփական պետության քաղաքակրթման, ինքնամաքրման արագացման գործում թուրք լրագրողները կարող են ու պարտավոր են դրական դեր խաղալ: Բայց դրա համար հարկավոր է առնվազն երկու բան՝ նախ մարդ լինել, եւ երկրորդ՝ իրեն չխաբել «ժողովուրդները մաքուր պատմություն չունեն» փարիսեցիությամբ:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Ֆրանսիացի բանկատերն զբաղվում է փողերի լվացմամբ

Փարիզում ձերբակալվել է ֆրանսիական խոշորագույն բանկերից մեկի՝ «Սոսիետե ժեներալի» նախագահ Դանիել Բուտոնը: Նա մեղադրվում է փողերի լվացման մեջ: Ոստիկանության տվյալներով, Բուտոնը երկար տարիներ ղեկավարել է Իսրայելում հանցավոր կապիտալների օրինականացման խոշոր գործառնությունները: Քրեական գործում նշվում է, որ զեղծարարությունների եւ վճարային հանձնարարագրերի հափշտակումների միջոցով արտասահմանյան բանկերից կանխիկ գումարներ են հանվել: Վերջին տարիներին Իսրայելում ֆրանսիական բանկերի կեղծ չեկերի ներկայացման մի շարք դեպքեր են արձանագրվել: Գողացված կամ չապահոված չեկերի գումարները տատանվում էին 1,5-2,25 հազար եվրոյի սահմաններում:

Պարզված է, որ հանցագործներն օգտվել են Ֆրանսիայի եւ Իսրայելի բանկային օրենսդրությունների տարբերություններից: Ի տարբերություն Ֆրանսիայի, Իսրայելում փող ստացողի անունը չեկի վրա մի քանի անգամ գրելն օրինազանցություն չի համարվում:

Վեց տարի առաջ ֆրանսիացի իրավապահներն արդեն նկատել էին, որ Փարիզի Սանտիե թաղամասի մի շարք առեւտրականներ զբաղվում են կասկածելի գործառնություններով, որոնք ֆինանսավորվում էին Բուտոնի բանկից: Որոշ ժամանակ անց ձեռնարկատերերն իրենց սնանկ հայտարարեցին, իսկ փողերը փոխանցվեցին Իսրայել: Այնտեղ մեքենայություններին մասնակցել է առնվազն 70 մարդ, այդ թվում՝ ռաբբի պաշտոնատարներ եւ տարբեր կազմակերպություններ: Ֆրանսիական ԶԼՄ-ների տվյալներով, կեղծ չեկեր ներկայացվել են ոչ միայն բուն Իսրայելում, այլեւ պաղեստինյան տարածքում:

Հետաքննությունից պարզվել է, որ «Սոսիետե ժեներալը», որպես Իսրայելի հետ գործառնությունների իրականացման լիազորություն ստացած բանկ, ոչ միայն կորցրել է սեփական փողերը, այլեւ խաբել է ֆրանսիական այլ բանկերի աշխատակիցներին: Մինչ բանկատերերը ժխտում են իրենց մեղքը, նրանց օգնության է շտապել նախկին վարչապետ Էդուար Բալադյուրը: Վերջինիս կարծիքով, ֆինանսիստները պետք է զգույշ լինեն եւ պատկերացնեն իրենց գործողությունների հնարավոր հետեւանքները: «Արդարադատության եւ հասարակության միջեւ կարող է անհասկացողության մթնոլորտ հաստատվել», հայտարարել է Բալադյուրը: Իսկ ֆինանսների նախարար Լորան Ֆաբիուսը նրան ձայնակցելով ավելացրել է, որ ինքը սովորել է բանկատեր Դանիել Բուտոնի հետ եւ ճանաչում է նրան իբրեւ «ազնիվ մարդու»:

Ամբաստանվող բանկը տարածել է մամլո ամփոփագիր, որտեղ բացառվում է հնարավորությունը, թե բանկի աշխատակիցները կարող էին գիտակցաբար մասնակցել փողերի լվացմանը: «Բանկով օրական 2,5 մլն չեկ է անցնում եւ շատ դժվար է կեղծ չեկեր հայտնաբերելը», նշվում է փաստաթղթում: Բայց ֆինանսական խմբի պաշտոնական հայտարարության մեջ ընդգծվում է, որ «Սոսիետե ժեներալը» քրեական գործին «մասնակցել է կամ կեղծ չեկերով վճարելու, կամ էլ ֆրանսիական ուրիշ բանկերի կողմից չեկերը վճարման ներկայացնելու միջոցով»: Դանիել Բուտոնը հարցաքննության է ենթարկվել բանկի երկու այլ ղեկավարների՝ Դիդիե Ալիքսի եւ Ֆիլիպ Սիթռոնի հետ: Բանկային 6 աշխատակիցներ արդեն ցուցմունքներ են տվել: Բուտոնն ազատ է արձակվել քաղաքից չբացակայելու պայմանով:

Պ. ՔԵՇԻՇՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Այսօրվանից Վրաստանում մարդահամար է

ԹԲԻԼԻՍԻ, 16 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 17-ին Վրաստանում սկսվելու է մարդահամարը: Այդ կապակցությամբ Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն դիմել է երկրի բնակչությանը: «Հուսով եմ, որ Վրաստանի ամբողջ բնակչությունը՝ ե՛ւ ավագ սերնդի ներկայացուցիչները, ե՛ւ երիտասարդությունը, ամենայն պատասխանատվությամբ կընկալեն մարդահամարի կամպանիան եւ պատվով կկատարեն իրենց քաղաքացիական պարտքը երկրի եւ պատմության հանդեպ՝ տրամադրելով ստույգ եւ օբյեկտիվ ինֆորմացիա անձնակազմին, որն իրականացնելու է մարդահամարը», ասվում է նախագահի ուղերձում:

Երկրաշարժ Թբիլիսիում

ԹԲԻԼԻՍԻ, 16 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հունվարի 16-ին, ժամը 3:57 րոպեին Թբիլիսիում տեղի է ունեցել 3 բալ ուժգնության երկրաշարժ՝ ըստ Ռիխտերի սանդղակի: Երկրաշարժի էպիկենտրոնը գտնվել է Վրաստանի մայրաքաղաքում:

Նավթի միջին գինն այս տարի կկազմի բարելը 18 դոլար

ԱԲՈՒ ԴԱԲԻ, 16 ՀՈՒՆՎԱՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նավթի միջին գինը այս տարի մեկ բարելի դիմաց կկազմի 18 դոլար: Այս եզրակացությանն են հանգել վերլուծաբանները Պարսից ծոցի երկրներում, որոնց զեկույցը հրապարակվել է Միացյալ Արաբական էմիրություններում հրատարակվող «Հալֆ նյուզ» թերթում: Սաուդյան տնտեսագետները կանխագուշակում են 16 դոլար մեկ բարելի դիմաց: Ինչպես նշվում է զեկույցում, նավթահանույթի նվազեցումը ՕՊԵԿ-ի անդամ երկրների եւ կարտելում չներգրավված պետությունների կողմից կօգնի կանխարգելելու գների կոլապսը, բայց չի հանգեցնի դրանց բարձրացման:

Եվրախորհրդարանի նոր նախագահն է Փեթ Քոքսը

Եվրախորհրդարանի նոր նախագահի պաշտոնն այսուհետեւ կզբաղեցնի հոլանդացի ազատական պատգամավոր Փեթ Քոքսը, որը երեքշաբթի կայացած ընտրությունների 3-րդ փուլում ստացավ ձայների մեծամասնությունը: Քվեարկությանը մասնակցած 568 պատգամավորներից 298-ը նախապատվությունը տվեցին նրան: Նիստում նախագահած Պորտուգալիայի նախկին նախագահ Մարիո Սոարեշը լրագրողներին հայտնեց, որ քվեարկության արդյունքներով 2-րդ տեղում բրիտանացի սոցիալիստ Դեւիդ Մարտինն է (237 ձայն), 3-րդում՝ դանիացի ազգայնական եվս Պետեր Բոնդեն (33 ձայն):

Փեթ Քոքսը եվրախորհրդարանի նախագահի պաշտոնում կփոխարինի ֆրանսուհի Նիկոլ Ֆոնտենին եւ կպաշտոնավարի մինչեւ 2004 թ. հունիս ամիսը: Ընտրությունների ավարտից հետո Քոքսը ողջունեց իր մրցակիցներին եւ դրվատանքի խոսքերով բնութագրեց Նիկոլ Ֆոնտենի գործունեությունը: Իր ելույթում հոլանդացի նորընտիր նախագահը նշեց, որ եվրախորհրդարանում ազատականների խումբը փոքրաթիվ է (53 պատգամավոր), եւ ինքն էլ փոքր երկրի ներկայացուցիչ է: Քոքսը հայտարարեց, որ իր նախագահության տարիները կօգտագործի ի նպաստ եվրոպայի «մշակութային բազմազանության» եւ հոլանդերեն մի քանի բառ արտաբերեց: «Դուք ընտրեցիք պատգամավորին ամենափոքր խմբերից եւ փոքրիկ երկրներից մեկի ներկայացուցչին, խոստովանելով, որ եվրոպական արդի ժողովրդավարության մեջ տեղ կա ամենքի համար», ընդգծեց նա: Միաժամանակ Քոքսը հայտարարեց, որ իր գործունեությունը «կլինի եվրոպական տեխնոկրատիայի հակակշիռը եւ կհարստացնի եվրոպայի ապագան»: «Ֆիգարո» թերթը հիշեցնում է, որ եվրախորհրդարանն ազատական նախագահ չէր ունեցել 1979 թ. ֆրանսուհի Սիմոն Վեյլի ընտրությունից ի վեր:

Նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների տնտեսական աճի խոչընդոտները

Համաշխարհային բանկի զեկուցագիրը

Համաշխարհային բանկը հրապարակել է անցումային տնտեսություն ունեցող երկրների զարգացման 10 տարիներին նվիրված զեկուցագիր, որտեղ Արեւելյան Եվրոպայի եւ նախկին ԽՍՀՄ հանրապետությունների տնտեսական կայուն աճի ապահովման գլխավոր խոչընդոտը համարվում են նոր փոքր ձեռնարկությունների ստեղծմանը խանգարող արգելքները:

Զեկուցագրում նշվում է, որ Կենտրոնական Եվրոպայում եւ Բալթյան պետություններում մինչեւ 50 մարդ ընդգրկող նոր ձեռնարկությունների ստեղծումը շուտով դարձավ աշխատատեղերի ստեղծման հիմնական միջոց եւ արագացրեց տնտեսական զարգացումը: Այսպես, Լեհաստանում, որտեղ 2000 թ. արտադրության ծավալը 1,5 անգամ գերազանցեց 1990 թ. համապատասխան ցուցանիշը, ամբողջ աշխատուժի կեսից ավելին զբաղված է նման ձեռնարկություններում՝ նախկին 1/4-ի դիմաց: Մինչդեռ նախկին ԽՍՀՄ մեծ հանրապետություններում, որտեղ 2000 թ. արտադրության ծավալը կազմեց 1990 թ. ծավալի 2/3-ը, փոքր ձեռնարկություններում զբաղված է ամբողջ աշխատուժի հազիվ 1/5-ը:

Բացի դրանից, հարկավոր է վերացնել հին եւ անարդյունավետ ձեռնարկությունների արտոնությունները վարկերի ստացման, հարկերի վճարման ու սոցիալական մուծումների կատարման, ինչպես նաեւ էներգետիկ եւ բանկային պարտքերի մարման ոլորտներում: Օրինակ, 1990-ական թթ. Բելոռուսիայում եւ Ուզբեկստանում հին արդյունաբերական ձեռնարկություններն ավելի հեշտությամբ էին արտարժույթ եւ վարկեր ստանում, քան նորաստեղծ եւ փոքր ձեռնարկությունները: Վրաստանում, Կիրգիզիայում, Մոլդավիայում, Ռուսաստանում եւ Ուկրաինայում հին, խոշոր եւ էներգատար ձեռնարկություններին թույլատրված է էներգետիկ զգալի պարտքեր կուտակել, մինչդեռ նոր եւ սակավ էներգատար ձեռնարկությունների համար սահմանված է նվազ բարենպաստ ռեժիմ:

Այս կապակցությամբ ՀԲ-ի փորձագետները նշում են, որ շուկայում նոր ձեռնարկությունների խրախուսումից բացի, հարկավոր է խստացնել հին ու նոր ձեռնարկությունների բյուջետային սահմանափակումները, ինչպես նաեւ խստո վերացնել արտոնությունները: Պետությունը պարտավոր է կասեցնել պետական ունեցվածքի վերաբաշխման առաջին փուլերում օգտված անձանց կողմից նոր բարեփոխումների անցկացման փորձերը, որպեսզի չհայտնվի նրանց վերահսկողության տակ:

Պ. Ք.

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Տիտղոսակիր հայերը եւ կենսագրական բառարանները

Վերջին տարիներին ասպարեզ իջած կենսագրական տարբեր տեղեկատուների առկայությունը վկայում է, որ մեզանում հասուն հետաքրքրություն է սկսվել ականավոր հայրենակիցների անձի եւ գործի հանդեպ։

Նման մի փորձ է Ասատուր Փաշայանի «Տիտղոսակիր հայեր (XV-XIX դարեր)» գիրքը (Երեւան, 2001, 299 էջ, հրատարակչություն նշված չէ, գիրքը չունի նաեւ մատենագիտական նշումներ)։

Գրքում այբբենական կարգով տրված են աշխարհի 24 երկրում գործած մոտ 600 հայի (միայն հայրական կողմից) համառոտ կենսագրությունները, ովքեր XV-XIX դարերում արժանացել են տարբեր տիտղոսների (գիտությունների թեկնածու կամ դոկտոր, ուսուցչապետ, դոցենտ), եղել գիտական, մշակութային ընկերությունների եւ հաստատությունների հիմնադիրներ, նախագահներ, անդամներ, պալատական գործիչներ (վարդապետներից եւ որսապետներից մինչեւ բժիշկները եւ աշուղները), ժառանգական ազնվականներ, արքայազներ, իշխաններ, քաղաքագլուխներ։

Նկատենք սակայն, որ գրքում տեղ գտած մի շարք դեմքեր թեեւ ծնվել եւ կրթություն են ստացել XIX դարում, սակայն իրենց գործունեությամբ պատկանում են XX դարին։

Գրքում տեղ են գտել նաեւ բազմաթիվ օտար ազգանուններով, ուծացած հայ ընտանիքների ներկայացուցիչներ, որոնց միանշանակ «հայեր» կոչելը ճիշտ չէ (ավելի ճիշտ՝ հայազգիներ կամ ծագումով հայեր), ինչպես Ռումինիայի մեծագույն բանաստեղծ Միհայ Էմինեսկուն, որի հայկական ծագումը տակավին համոզիչ կերպով փաստարկված էլ չէ։ Մեր կարծիքով՝ չարժեր նաեւ ընդգրկել հանրահայտ անձանց (Կոմիտաս, Հովհաննես Թումանյան, Գրիգոր Զոհրապ եւ այլք) կենսագրությունները։

Նախաբանում Փաշայանը նշել է, որ ինքը ծաղկաքաղ է արել արդեն հրապարակի վրա եղած նյութերից, դրանք համաքել, դասդասել եւ նպատակաուղղել իր առջեւ դրած խնդիրները լուսաբանելու համար։ Ի թիվս այլ աղբյուրների, նա մասնավորապես նշել է նաեւ մեր կազմած «Ծագումով հայ են» կենսագրական բառարանը։

Յուրաքանչյուր կենսագրական բառարանի արժեքն ամենից առաջ այն նորն է, որ այն բերում է՝ մինչ այդ եղած նմանատիպ գրականության մեջ բացակա անունների վերհանմամբ կամ հայտնի նյութի վերաբերյալ նոր, թեկուզեւ չնչին տվյալների հավելմամբ։ Այս առումով գնահատելի է, որ Փաշայանը շրջանառության մեջ է դրել այնպիսի անուններ, որպիսիք են բժիշկ Ստեփան Աղանյանը, ֆիզիկոս Հովհաննես Առոզյանը, բանաստեղծ Ստեփան Բաստամյանը, դիվանագետ Սուկիաս Գելոֆյանը եւ այլք։ Սակայն դրանք, ցավոք, մեծ թիվ չեն կազմում։ «Տիտղոսակիր հայեր» գրքի կենսագրությունների ճնշող մեծամասնությունը ծանոթ է վերոբերյալ աղբյուրներից։ Այլ կերպ լինել չէր կարող. կենսագրական բառարան կազմողը չպետք է նոր տվյալներ հորինի։ Սակայն նա պետք է առավելագույնն իմանա իր «հերոսների» մասին՝ զերծ մնալու համար ամեն տեսակի, հատկապես տարածում գտած սխալներից։ Ահա այդպես Փաշայանի գրքում կրկնվել է Նապոլեոնի թիկնապահ Ռուստամի վերաբերյալ տարածված (եւ վաղուց հերքված) այն մտացածին տվյալը, թե իբր նա Ֆրանսիայից վերադարձել է Թիֆլիս եւ մասնակցել ռուս-պարսկական պատերազմին։ Հիշենք նաեւ, որ Էդմոն Ռոստանի հայկական ծագումը թեական է, եւ եթե մենք անփորձություն ենք ունեցել ընդգրկել այդ անունը 22 տարեկանում մեր հրատարակած բառարանում, ապա արդարացված չէ ութ տարի անց նույն ինֆորմացիան բառացիորեն մեկ այլ բառարանում կրկնելը՝ առանց ճշտումներ կատարելու։

Քավ լիցի, թող տպավորություն չստեղծվի, թե մենք դեմ ենք, որ մեր կազմած բառարանից օգտվել են, ընդհակառակը։ Չէ՞ որ մենք էլ մեր հերթին օգտվել ենք նմանատիպ տեղեկատուներից։ Սակայն նկատենք, որ առհասարակ, կենսագրական բառարան կազմողը պետք է արդեն մի քանի անգամ տպագրվածը հրապարակ հանելով հանդերձ դրա հետ մեկտեղ ձգտի հրամցնել նոր նյութ։ Մի շարք դեպքերում Փաշայանը տվել է լրացուցիչ ինֆորմացիա (հատկապես գիտնականների վերաբերյալ), իսկ երբեմն նրա հավելումները բնավ էական չեն։ Օրինակ, մեր կազմած բառարանում Դավիթ խան Ասպետի մասին նշել ենք, որ նա «1826-ից բնակվել է Երեւանում եւ մահացել թշվառության մեջ»։ «Տիտղոսակիր հայեր»-ում նույն գործչի մասին փորձ է արվել փոքր-ինչ ավելին ասել. «Մահացել է 1826-ին Երեւանում, անօգնական վիճակում եւ թշվառության մեջ»։ Ի՞նչ ավելացրեց այս «անօգնական վիճակում»-ը... Եվ դարձյալ գործ ունենք ոչ գրագետ արտագրման հետ. ոչ մի աղբյուր ստույգ չի նշել Դավիթ խան Ասպետի մահվան թվականը, մենք սոսկ նշել ենք 1826-ից Երեւանում ապրելը եւ այնտեղ մահանալը՝ առանց թվականը նշելու (հայտնի է, որ Դավիթ խան Ասպետը դեռ ողջ է եղել 1830-1831 թվականներին, մինչդեռ Փաշայանը, ծանոթ չլինելով սկզբնաղբյուրին (տվյալ դեպքում, Գալուստ Շերմազանյանի հատորը)՝ նրա մահվան թվականը նշել է 1826...)։

Մեկ անգամ տպագրածը բառացիորեն կրկնելը վտանգավոր հետեւանքներով է հղի, քանի որ կարող է սխալ թույլ տրվել սոսկ անուշադրության պատճառով։ Այսպես, Մոլդովայի իշխանուհի Անտեմիայի մասին «Տիտղոսակիր հայեր»-ում նշված է, որ նա «Հայազգի Լուպու Վարդիկի թոռնուհին է, Վասիլ Վարդիկի դուստրը։ Եղել է հրետանու պետ (արմաշ)»։ Ուրեմն, հայազգի իշխանուհին ռազմական գործիչ է եղել։ Իսկ որտեղի՞ց այս տվյալը։ Բացում ենք «Ծագումով հայ են» բառարանը եւ նույն Անտեմիայի մասին կարդում, որ նա «եղել է հրետանու պետ (արմաշ) հայազգի Լուպու Վարդիկի թոռնուհին, Վասիլ Վարդիկի դուստրը»։ Այսինքն՝ Լուպու Վարդիկն է եղել հրետանու պետը, ոչ թե նրա իշխանուհի թոռը։ Փաշայանը չի հասկացել դա եւ իշխանուհուն դարձրել է հրետանու պետ։ Այնպես որ արտագրելիս էլ անհրաժեշտ է չափազանց զգույշ լինել։ Ահա սխալ արտագրության այլ օրինակներ. մաթեմատիկոս Յոն Մելիքի հրատարակած հանդեսը կոչվել է ոչ թե «Ռեքրեայի Շտրինցիֆիչե», այլ «...Շտիինցիֆիչե», իսկ երկրաչափ Պեշարայի մոր ազգանունը ոչ թե Խաթայ էր, այլ Խայաթ։

Կկամենայինք նշել այլ իրողություններ եւս, որոնք, կարծում ենք, օգտակար կլինեն հարգելի հեղինակին, որն ինչպես նշել է, հավակնություն չունի «անթերի ու կատարյալ մի գործ» ասպարեզ հանելու։ Ավելորդ կլինի ասել, թե ինչու գրքում տեղ չի գտել այս կամ այն անունը, այն դեպքում երբ ընդգրկվել է առավել պակաս ներդրում ունեցած մեկը (գրքում, երկու անգամ հիշատակվում է Սրբուհի Տյուսաբի անունը, սակայն այդ ականավոր գրողի կենսագրականը բացակայում է)։ Սակայն ավելորդ չենք համարում նկատել, որ Փաշայանը հաճախ միանգամայն անհիմն կերպով է նշել, թե այս կամ այն գործչի մասին «կենսագրական տեղեկությունները սուղ են»։ Իրականում նա չի ունեցել բավարար նյութ այդ անձանց վերաբերյալ։ Օրինակ, դիվանագետ Պետեր (չգիտես ինչու ներկայացված է որպես Պյոտր) Գրիգորովիչի մասին վկայում են մի շարք լեհական, ռումինական եւ անգամ հայկական աղբյուրներ, այնպես որ նրա մասին կենսագրական տեղեկությունները բնավ սուղ չեն։ Ի դեպ, այս գործիչը հատորում տեղ է գտել երկու անգամ. հեղինակը չի իմացել, որ առանձին ներկայացված Պետեր Արմինը եւ Պետեր Գրիգորովիչը միեւնույն անձն են։ Հունգարահայ ճարտարապետ Միքայել Մալիյանի կենսագրությունն էլ տեղ է գտել երկու անգամ, մեկ որպես Մալիյան, մեկ էլ Մամիյան։ Նույն կերպ երկու անգամ կրկնվել է Պետեր Վարդիկի կենսագրությունը՝ որպես Պետեր Վարդիկ եւ Վարդիկ Պետեր։ Այսինքն՝ տվյալ դեպքում գումարելիների տեղափոխությունից գումարը փոխվել է կամ ժողովրդական լեզվով ասած՝ «Քաչալ Հասան-Հասան Քաչալը» միեւնույն բանը չի եղել... Նման սխալների պատճառը թերեւս գրքի լավ խմբագիր չունենալն է (ի դեպ, նաեւ սրբագրիչ), քանի որ նման տիպի աշխատանքներում չսխալվելը գրեթե բացառված է։

Նկատենք նաեւ մի քանի այլ ոչ էական սխալներ։ Մեր գիտցածով՝ հունգարահայ Իմրե Կորբուլին ոչ թե իրավաբան էր, այլ նավթագետ։ Նկարիչ Տիգրան Փոլատի մայրը իտալուհի չէր, այլ լեհուհի (անունը՝ Ֆ. Կրասինսկա)։ Գժեգոժ-Իգնացի Շաղբեյը ներկայացվել է ոչ թե ազգանվամբ, այլ անվամբ։ Մինասովիչի անունը ոչ թե Կայետա է, այլ Կայետան։ Շատ անուններ տրվել են արեւմտահայ ուղղագրությամբ. Փորթուգալիա՝ փոխանակ Պորտուգալիա, Սինափյան՝ Սինաբյան, Ֆելշեռ Պանեա՝ Ֆելսեբանիա, Պեշարա՝ Բեշարա, Թրանքու՝ Տրանկու (հեղինակին հավանաբար հայտնի չէ, որ իր ընդգրկած Գրեգորե Թրանքուն ականավոր գործիչ Գրեգորե Տրանկու-Յաշն է, որի վերաբերյալ կենսագրական տվյալները դարձյալ սուղ չեն)։ Կան նաեւ մի քանի սխալ տառադարձումներ (Զեֆիրելի՝ Զեֆիրելլի, Կագլիարի՝ Կալիարի)։ Այս ամենը մենք հարկ ենք համարում նշել, հույս ունենալով, որ եթե հարգո հեղինակը վերահրատարակի գիրքը՝ այս անճշտություններն ու վրիպումները տեղ չգտնեն։

Առհասարակ, նորություն չէ, որ կենսագրական բառարան կազմելն անշնորհակալ գործ է. ոչ բոլոր աղբյուրներն են վստահելի, հաճախ նույնիսկ ապակողմնորոշող են։ Բացի այդ, որեւէ տվյալ կարող ես տարիներով փնտրել, կույր որոնումներ կատարել հին ու նոր մամուլի եւ հանրագիտարանների էջերում, նամակներ հղել ամենատարբեր մարդկանց՝ որեւէ անհեան մանրամասն ճշտելու համար, տարբեր լեզուներից թարգմանել փորձել այս կամ այն տեղեկությունը... եւ ահա, հրապարակումից հետո մեկ այլ կազմող հեշտորեն կարող է վերցնել այդ տվյալը եւ օգտագործել՝ նույնիսկ առանց մտածելու, թե որքանով է դա ստույգ։ Ոչ հայ երաժշտագիտական գրականությունը, ոչ հայկական հանրագիտարանը, ոչ «Տիտղոսակիր հայերը» չեն տալիս երգչուհի Ելենա Տերյան-Կորգանովայի մահվան թվականը եւ տեղը հարցական նշան են դնում... մեր «Ծագումով հայ են» բառարանում էլ այն չկա, մինչդեռ մենք անցած տարիների ընթացքում որքան ժամանակ, տեսողություն եւ համբերություն ենք վատնել՝ խորասույզ լինելով ռուս վտարանդիական մամուլի եւ սփյուռքահայ պարբերականների հավաքածուներում, բախտը դնելով սոսկ պատահականության վրա, թե կգտնվի փափագած տեղեկությունը... եւ պատահաբար հայտնաբերել, որ Ելենա Տերյան-Կորգանովան մահացել է 1936-ին, Նիցցայում... Փաստն արձանագրվեց, եւ հաջորդ կենսագիրն արդեն երգչուհու մահվան թվականի դիմաց հարցական նշան չի դնի։ Մինչդեռ մեր համոզմամբ, կենսագրական բառարանները նման երկարատեւ տքնաջան աշխատանքով պիտի լույս աշխարհ գան։

Գրելով այս ամենը՝ չենք ցանկանում դույզն-ինչ նսեմացնել Ասատուր Փաշայանի գիրքը, սա լոկ մի առիթ էր՝ նման հարցերի շուրջ բարձրաձայն մտորելու։ Մենք ուրախ ենք, որ հրապարակի վրա կան նմանատիպ գրքեր եւ համոզված ենք, որ «Տիտղոսակիր հայերը», որը, հեղինակի խոսքերով, որպես «գրքում բերված գործիչների գիտությանը մատուցած անգնահատելի երախտիքին ի տրիտուր մի համեստ վերաբերմունք» եւ իր բնույթով մեր իրականության մեջ աննախադեպ մի հատոր, լավագույնս կարող է կատարել իր առջեւ դրված խնդիրը։

ԱՐԾՎԻ ԲԱԽՉԻՆՅԱՆ

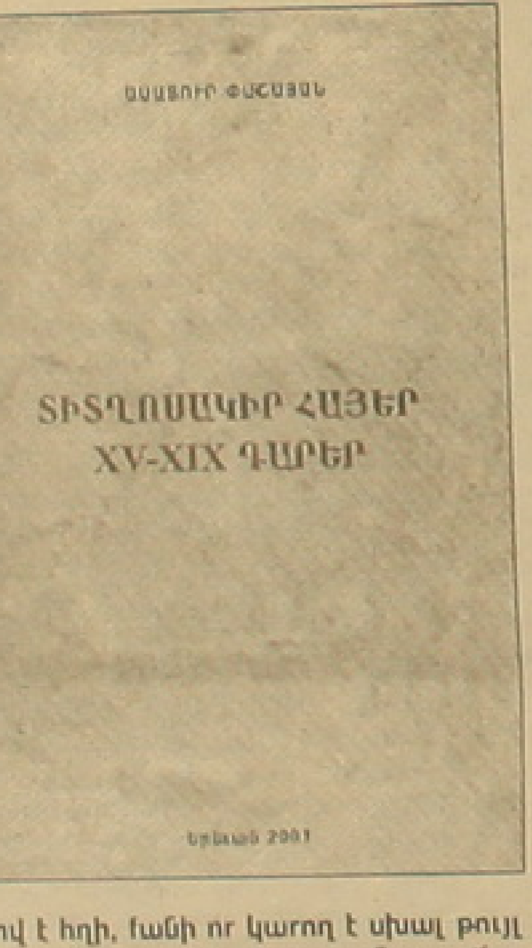

ՆՈՐ ԳԻՐՔ

Քնարական խոստովանությունից մինչեւ քաղաքական կսմիթ

Վաչագան Սարգսյանի «Անգողիկ հավերժություն» գիրքը

«Անկախության զավակ» է Վ. Սարգսյանի այս գիրքը, ուր իրար հետեւից տեղ են գտել քնարական բանաստեղծությունն ու սիրո կենացները, մանկական ոտանավորն ու չափածո հանելուկները, չափածո խրախճանականներն ու փշոտ, խառը մտքերը, քաղաքական կսմիթներն ու գրական նմանակումները, վավերագրական պատմվածքներն ու վերապատմվող անձնական երազները, զարմանալի նույնատառիկներն ու նամակ-խոստովանությունները։

Ահա այսպիսի բազմազան մտավոր արգասիքը հին, «բարի» ժամանակներում հազիվ թե թույլատրվեր զետեղել մեկ՝ ոչ մեծ ժողովածուում, ժանրային առանձնահատկություններից բացի, առանց առնվազն «մեղադրելու» «անավարտության ու անլիարժեքության» մեջ։ Բայց Վ. Սարգսյանը միշտ աշխատում է պահպանել չափի զգացողությունը։ Գրքի բոլոր բաժիններում ամեն ինչից զետեղել է այնքան, որքան ընթերցողը կկարդա մի շնչով եւ առանց ձանձրույթի։ Գրքում միմյանց շաղախված են սերն ու հումորը, փիլիսոփայությունն ու բարեհոգի կատակը, լրջմտությունն ու ցավը, գործը եւ հոգսը, իսկ իր ամբողջության մեջ այն մի լուսավոր լավատեսություն է։

Վ. Սարգսյանը մեկուկես տասնյակ գրքերի հեղինակ է, ունի նաեւ բանաստեղծությունների ժողովածու «Օրեր եւ սեր», բայց նա իր երախայրիքն է համարում «Այբբենարանը», որով արդեն քանի տարի է մաշտոցյան տառերն է սովորում մատաղ սերունդը հանրակրթական դպրոցներում։ Մասնագիտությամբ լինելով մաթեմատիկոս, հայոց լեզվի ջերմ ջատագովներից է՝ «Լեզվագետ» կենտրոնի տնօրենը։ Իր մասնագիտությանն էլ հավատարիմ մնալով, հայերեն է թարգմանել մեկ տասնյակից ավելի ֆիզիկա-մաթեմատիկական դասագրքեր եւ ուսումնա-մեթոդական ձեռնարկներ, գիտահանրամատչելի գրքեր, այդ թվում նաեւ Մայքլ Ֆարադեյի «Մոմի պատմությունը» գիրքը։ Մի խոսքով, կարելի է ասել, որ Վ. Սարգսյանը մեր անկախությունից ամենից շատ «օգտվող» մտավորականներից մեկն է, որն աշխատել է անդուլ ու անկաշկանդ, քչով բավարարվելով, ստեղծել՝ ինչ եւ որքան որ կարողացել է։

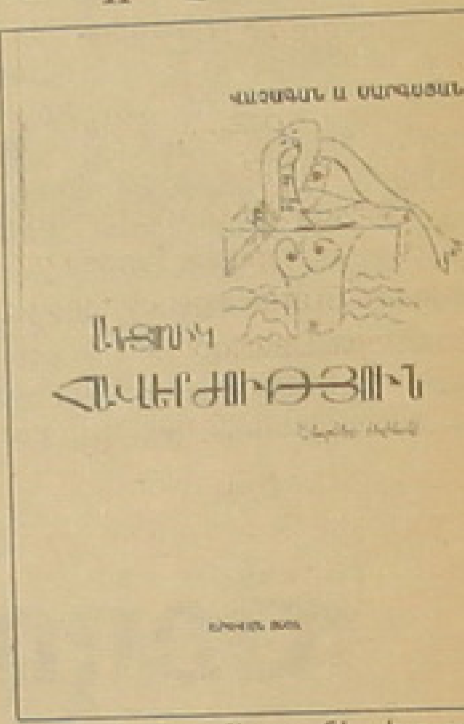

Գրքում զգալի տեղ են զբաղեցնում կարճ ու դիպուկ մտքերը՝ «Փշոտ մտքեր», «Երկու դարձված մեկուսացվածք», «Անիմանալի մտքեր», «Լեզվանի մտքեր», «Խառը մտքեր», «Մտքում կինն է» եւ «Քաղաքական կսմիթներ» խորագրերի տակ։ Դրանք մի դեպքում վկայում են հայոց լեզվի ճկունությունն ու խորությունը. «Կյանքում իր տեղը գտնելը դժվար է, իսկ այն զբաղեցնելը՝ գրեթե անհնար», մեկ այլ դեպքում հանրահայտ առածներին ու ասացվածքներին հանդիպակաց հավելումներով նոր իմաստներ են հաղորդում, ինչպես՝ «Մի ձեռքը ծափ չի տա, բայց կքվեարկի», «Պտուղը ծառից հեռու չի ընկնում, ձուն՝ հավից», իսկ շատ դեպքերում դրանք ինքնուրույն թեւավոր խոսքեր են. «Բոլորն էլ ծնվելիս նույն ցավն են պատճառում մորը, ապրելիս՝ տարբեր»։ Այսպիսի ընդհանրացումները գրքում շա՜տ-շա՜տ են։

Որքան էլ մեծ է գայթակղությունը «Անգողիկ հավերժությունից» պատառիկներ մեջբերելու, սակայն դա դյուրին չի լինի, պետք է այն թերթել եւ կարդալ։

ՄԵՍՐՈՊ ՍԱՀԱԿՅԱՆ

Մեր բաժին տոնը

Ավարտվեցին ամանորյա տոնակատարությունները։ Եվ փոքրիկներին, եւ մեծահասակներին տոնական օրերին, գրեթե 15 օր շարունակ, հաճույք պատճառեցին Ձմեռ Պապիներն ու Ձյունանուշիկները։ Այդ հաճելի պահերի հեղինակները Երեւանի եւ հանրապետության թատրոնների դերասաններն էին նաեւ։ Մեծ շուքով անցան տոնակատարությունները հատկապես Երեւանի դրամատիկական թատրոնում։

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

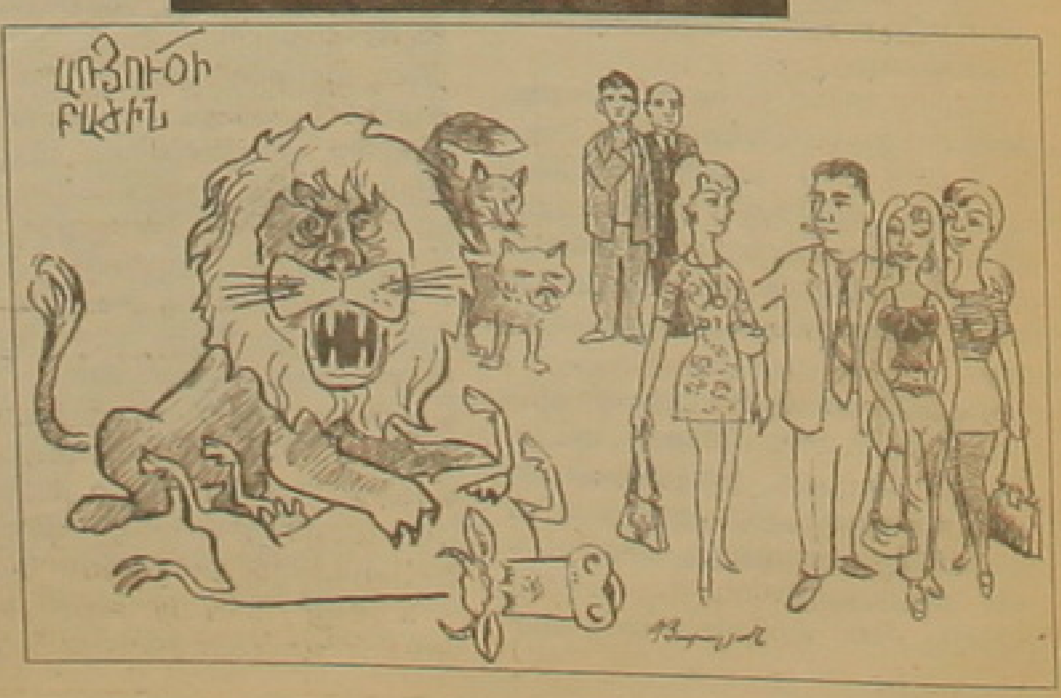

NGO STRENGTHENING PROGRAM
World Leaming/Armenia

ՀԿ հզորացման ծրագիր
Համաշխարհային ուսուցում/Հայաստան

Position open at World Leaming/Armenia

The NGO Strengthening Program in Armenia, funded by the United States Agency for International Development (USAID) concentrates on increasing the organizational capacity of the NGO (Non-governmental Organization) sector, in Yerevan, and in the Marzes, through training, thechnical assistance and grants to those Armenian NGOs who qualify. We ar e accepting applications for the following position.

Grants Finance Monitor

The World Leaming/Armenia NGO Strengtnening Program is responsible for managing a large number of grants to Armenian non-governmental organizations (NGOs).

The individual in this position will be responsible to:

Establish a grant project file management protocol, set up a grant project finance file for each grant, keep all grant project finance files in order and up to date, including review and filing of grantee reports and site visits.

Conduct monthly, quarterly and other reviews of grant expenditures in concert with the Grant Program Manager, make periodic site visits to grantee organizations to review their grant management procedures, including technical assistance in such procedures as necessary.

Train NGO leaders in financial management of grants. Prepare quarterly work plans and reports.

Qualifications include fluent Armenian and English (Russian a plus), minimum 4-year university degree in business management, accounting, finance, or similar field. Strong accounting experience, including knowledge of Armenian accounting praitices. Experience in NGO sector and grants management. Experience with USAID regulations and practices would be helpful. An ability to juggle multiple tasks and work under pressure is important. Familiarity with standard office computer software-word processing, spreadsheets, and email is indispensable. This position involves travel within Armenia up to 50% of the time. Interested candidates should submit curriculum vitae (C.V.), cover letter stating the position applied for, and names of three professional references in hard copy no later than 5 PM on 23 January 2002 to our office:

World Learning Armenia
NGO Strengthening Program
24 Moskovyan St. apt. 1
Yerevan

Typewritten or printed documents only, please. No handwritten applications will be accepted. These positions are intended for citizens of the Republic of Armenia. Candidates should be sure to include a working telephone number they may be reached. Only candidates considered for interview will be contacted. No phone calls, please.

For Your Internal News of Armenia Log on to
www.azg.am
In English Russian and Turkish

ԱՄՆ դեսպանատանը պահանջվում է վարձով տուն

Խնդրում ենք լրացնել սույն ձեւաթերթիկը եւ վերադարձնել ԱՄՆ դեսպանատուն Բաղրամյան 18 հասցեով:
ATTN: GSO

1. Հասցեն ____
2. Պահանջվող վարձը ____
3. Վարձակալման ժամանակահատվածը (տարի) ____
4. Ննջասենյակների թիվը---- Լոգասենյակների թիվը ____
5. Կա՞ արդյոք ավտոտնակ---- Բակ/Այգի ____
6. Քանի՞ հարկանի է շենքը ____
7. Ե՞րբ կարող եք ազատել շենքը ____
8. Համաձա՞յն եք հանել տնից ողջ կահույքը եւ անձնական իրերը ____
9. Տունը վերջե՞րս է վերանորոգվել կամ վերակառուցվել ____

Եթե ոչ, համաձա՞յն եք արդյոք կատարել վերանորոգման աշխատանքներ, ԱՄՆ ստանդարտներին համաձայն, վարձակալելու նպատակով ____

10. Հեռախոս ____

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԸ ԱՊԱՆՅՈՒԹԱԿԱՆԱՑՎՈՒՄ ԵՆ՝ ՎԵՐԱԾՎՈՒՄ ԵՆ ՈՉ ՓԱՍՏԱԹՂԹԱՅԻՆ ՁԵՒԻ

Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա ինքնակարգավորվող կազմակերպությունը (այսուհետ՝ Դեպոզիտարիա) հայտարարում է, որ «Արժեթղթերի շուկայի կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 115 հոդվածի եւ ՀՀ արժեթղթերի հանձնաժողովի 2001 թվականի հոկտեմբերի 16-ի թիվ 416/01 որոշման համաձայն ապանյութականացնում է (վերածում է ոչ փաստաթղթային ձեւի) ստորեւ ներկայացվող ցանկում ընդգրկված թողարկողների այն փաստաթղթային անվանական արժեթղթերը, որոնց սեփականատերերի ռեեստրը վարում է Դեպոզիտարիան: Նշված արժեթղթերը ապանյութականացված են համարվում սույն թվականի հունվարի 18-ից:

1Աբովյանի «Չափիչ-1» ԲԲԸ
2«Աբովյանի գարեջուր ՀՁ» ԲԲԸ
3«Ագրոպասարկում» ԱՄ-ի Աշտարակի շրջ. միավորում» ԲԲԸ
4«Ագրոպասարկում» ԱՄ-ի Ստեփանավանի շրջ. միավ» ԲԲԸ
5«Ագրոպասարկում» ԱՄ-ի Կոտայքի շրջ. միավորում» ԲԲԸ
6«Ագրոպասարկում» ԱՄ-ի Մասիսի շրջ. միավորում» ԲԲԸ
7«Առեւտրասարքավորում» ԲԲԸ
8«Ախուրյանի Շինանյութեր» ԲԲԸ
9«Աշինվերանորոգում» ԲԲԸ
10«Ավանի աղի կոմբինատ» ՓԲԸ
11«Ավիահամալիր» ԲԲԸ
12«Ավտոբեռնիչ» ԲԲԸ
13«Ավտոագրեգատների գործարան» ԲԲԸ
14«Ավտոմեխանիկական» ԲԲԸ
15«Արգելի փականային իրերի գործարան» ԲԲԸ
16«Արգոս» ԲԲԸ
17«Արզնու տոհմային ԹՏԽ» ԲԲԸ
18«Արփա-Սեւան» ԲԲԸ
19«Արդարա» ԲԲԸ
20«Արագած» Բ/Գ արտադրական միավորում» ԲԲԸ
21«Արագածշին» ԲԲԸ
22«Արարատշին» ԲԲԸ
23«Արայի» ԲԲԸ
24«Արթիկի «Ստեկլոմաշ» ԲԲԸ
25«Արթիկի Բերրիություն» ԲԲԸ
26«Արմավտո» ԲԲԸ
27«Արտեքս» ԲԲԸ
28«Արտաշատի «Բերրիություն» ԲԲԸ
29«Արտստրոմ» ԲԲԸ
30«Արշալույս» ԲԲԸ
31«Արմեն-Կարպետ» ԲԲԸ
32«Արմավիրի հաստոցաշինական գործարան» ԲԲԸ
33«Աշոտ Հովսեփյան» ՍՊԸ
34«Ամրակ» ԲԲԸ
35«Այրումի պահածոների գործարան» ԲԲԸ
36«Անդրնավթգազշին-Պրոմեթեւս» ԲԲԸ
37«Անալիտիկասարք» ԲԲԸ
38«Անահիտ» ԲԲԸ
39«Անիվ» ԲԲԸ
40«Բերրիություն» ԱՄ-ի Գագարինի «Գեղամա» ԲԲԸ
41«Բազալտ - Ջրվեժ» ԲԲԸ
42«Բարեկամություն» ԲԲԸ
43«Բաղրամյանի հացամթերքներ» ԲԲԸ
44«ԲՀԷՍ-ՊԼԱԶՄԱ» ԲԲԸ
45«Գեղամա» ԲԲԸ
46«Գեղամա» ԲԲԸ
47«Գալանտ» ԲԲԸ
48«Գավառի հաց» ԲԲԸ
49«Գառնի» ԲԲԸ
50«Գոհար» ԲԲԸ
51«Գործիքագործ» ԲԲԸ
52«Գործիքաշինական գործարան» ԲԲԸ
53«Գլաձոր» ԲԲԸ
54«Գյուկոնդ» ԲԲԸ
55«Գյուղտեխշինմոնտաժ» ԲԲԸ
56«Գյուղմեքենա գործարան» ԲԲԸ
57«Գյումրիի ապակու գործարան» ՓԲԸ
58«Գյումրիի հրուշակեղենի ֆաբրիկա» ԲԲԸ
59«Գյումրիի մսի պահածոների կոմբինատ» ԲԲԸ
60«Դեկորատիվ» ԲԲԸ
61«Դաստակերտի բուժտեխնիկայի գործարան» ԲԲԸ
62«Երեւան կահույք» ԲԲԸ
63«Երեւանի «Զեյթուն-Սառցարան» ԲԲԸ
64«Երեւանի «Անահիտ» ճենապակու գործարան» ԲԲԸ
65«Երեւանի «Պոլիպլաստ» գործարան» ԲԲԸ
66«Երեւանի «Սպորտ» ԲԲԸ
67«Երեւանի «Լուսին» գործարան» ԲԲԸ
68«Երեւանի Բերրիություն» ԲԲԸ
69«Երեւանի գեղարվեստական ժամացույցների գործարան» ԲԲԸ
70«Երեւանի էլեկտրաշարժիչների գործարան» ԲԲԸ
71«Երեւանի պահածոների գործարան» ԲԲԸ
72«Երեւանի ժամացույցի գործարան» ԲԲԸ
73«Երեւանի թիվ 1 կահույքի ֆաբրիկա» ԲԲԸ
74«Երեւանի թիվ 6 հացի գործարան» ԲԲԸ
75«Երեւանի ձեթի գործարան» ԲԲԸ
76«Երեւանի տեխնոլոգիական սարքավորումների գործարան» ԲԲԸ
77«Երեւանի կենցաղային քիմիայի գործարան» ԲԲԸ
78«Երեւանի կաշվե գալանտերեայի ֆաբրիկա» ԲԲԸ
79«Երեւանի հաստոցաշինական արտադրական միավորում» ԲԲԸ
80«Երեւանի հիդրոհաղորդակ գործարան» ԲԲԸ
81«Երեւանի ձեթ-օճառի կոմբինատ» ԲԲԸ
82«Երեւանի քաղաքային կաթի գործարան» ԲԲԸ
83«Երեւանի միկրոավտոբուսային ՌԷԱՏ» ԲԲԸ
84«Երեւանի քիմիա-դեղագործական ֆիրմա» ԲԲԸ
85«Երեւանի Շամպայն - գինիների գործարան» ԲԲԸ
86«Երազ» ԲԲԸ
87«Երամ» ԲԲԸ
88«Երտեքս» ԲԲԸ
89«Երկգունես» ԲԲԸ
90«Երկաթբետոն-7» ԲԲԸ
91«Երկաթբետոն» ԲԲԸ
92«Երֆրեզ» ԲԲԸ
93«Եղվարդի մարզակոշիկների ֆաբրիկա» ՍՊԸ
94Երեւանի «Պոմպեր» ԲԲԸ
95Երեւանի «Լուսատեխնիկ» ԲԲԸ
96Էջմիածնի «Էլեկտրասարք» ԲԲԸ
97«Էջմիածնի պլաստմասսաների գործարան» ԲԲԸ
98«Էջմիածնի սարքաշինական գործարան» ԲԲԸ
99«Էլեկտրաճշգրիտսարք» ԲԲԸ
100«Էլեկտրապարատ» ԲԲԸ
101«Էլեկտրասարք» ԲԲԸ
102«Էլեկտրամեքենա» ԲԲԸ
103«Էլեկտրամոնտաժ» ԲԲԸ
104«Էլեկտրոն» ԲԲԸ
105«Էրեբունի տրիկոտաժի ֆաբրիկա» ԲԲԸ
106«Թուջեձույլ» ԲԲԸ
107«Թալինի էլեկտրակայանքային իրերի գործարան» ԲԲԸ
108«Թուղթարդ» ԲԲԸ
109«Ժողգեղարվեստ» ԲԲԸ
110«Իջեւանյան գորգեր» ԲԲԸ
111«ԻՎԱ» ԲԲԸ
112«Ինտերավտոսերվիս» ԲԲԸ
113«Ինտերստանոկ» ԲԲԸ
114«Լաքերի ու ներկերի» ԲԲԸ
115«Լամբրոն» ԲԲԸ
116«Լիգին» ԲԲԸ
117«Խարբերդ» ԲԲԸ
118«Խուստուփ» ԲԲԸ
119«Կաթ» ԲԲԸ
120«Կապանի «Ռելե» գործարան» ԲԲԸ
121«Կապիտալ-Մենեջմենթ» ԲԲԸ
122«Կատարողական սարքավորումների գործարան» ԲԲԸ
123«Կաշի» ԲԲԸ
124«Կանակա» ԲԲԸ
125«Կոշիկի «Արաքս» ֆաբրիկա» ԲԲԸ
126«Կոշիկի փորձարարական ֆաբրիկա» ԲԲԸ
127«Կոշկագործ-Մասիս» ԲԲԸ
128«Կրեդիտ-Երեւան բանկ» ԲԲԸ
129«Հ. ԷՊ. Հայաս գրուպ» ԲԲԸ
130«Հ.Շահբազյան եւ ընկերներ» ԲԲԸ
131«Հախվերդյան-շինմոնտաժ» ԲԲԸ
132«Հասկ» ԲԲԸ
133«Հաստոցանորմալ գործարան» ԲԲԸ
134«Հաստոցէլեկտրամոնտաժ» ԲԲԸ
135«Հաշվիչ» ԲԲԸ
136«Հայ գործարարների ընկերություն» ԲԲԸ
137«Հայագրոբանկ» ԲԲԸ
138«Հայաստանի էկոնոմիկայի զարգացման բանկ» ԲԲԸ (Հայէկոնոմբանկ)
139«Հայառմոնտաժ» ԲԲԸ
140«Հայկաբել» ԲԲԸ
141«Հայծխախոտ» ԲԲԸ
142«Հայհրուշակ» ԲԲԸ
143«Հայձուկարդառ» ԲԲԸ
144«Հայք-շինախագիծ» ԲԲԸ
145«Հայք» կարի ֆաբրիկա» ԲԲԸ
146«Հայքիմմեքենա» ԲԲԸ
147«Հիդրոապարատ» ԲԲԸ
148«Հրազդանի Հայէլեկտրամոնտաժ» ԲԲԸ
149«Հրազդանի տրիկոտաժի ֆաբրիկա» ԲԲԸ
150«Հրազդանշին» ԲԲԸ
151«Ձուլակենտրոն» ԲԲԸ
152«Ղարս-Մետ» ԲԲԸ
153«Մեխտրանս» ԲԲԸ
154«Մետաղական կառուցվածքների գործարան» ԲԲԸ
155«Մետշին» ԲԲԸ
156«Մեծն Տիգրան» ԲԲԸ
157«Մերձմոսկովյան» ԲԲԸ
158«Մասիս տաբակ» ԲԲԸ
159«Մարտունիշին» ԲԲԸ
160«Մաքուր երկաթի գործարան» ԲԲԸ
161«Մանեսի գունավոր մետաղների գործարան» ԲԲԸ
162«Մուշ» ԲԲԸ
163«Միավորված բանկ» ԲԲԸ
164«Ներքին Խնձորեսկի «Աստարեզ ֆիրմա» ԲԲԸ
165«Նեյրոն» ԲԲԸ
166«Նաիրի» ԲԲԸ
167«Նարեկ» ԲԲԸ
168«ՆԻԿԳԱՎ ԳՐՈՒՊ» ԲԲԸ
169«Նուբարաշենի տրիկոտաժի ֆաբրիկա» ԲԲԸ
170«Շիրակ-կոմբինատ» ԲԲԸ
171«Շին.ինդուստրիա» ԲԲԸ
172«Շինտրանս» ԲԲԸ/ՍՊԸ
173«Շինմեքենայացում» ԲԲԸ
174«Շինմեքմեխ» ԲԲԸ
175«Չափիչ-2» ԲԲԸ
176«Պերինատոլոգիայի, մանկաբարձության եւ գինեկոլոգիայի կենտրոն» ԲԲԸ
177«Պլաստիկ» ԲԲԸ
178«Պոլիմերտոսինձ» գործարան» ԲԲԸ
179«Ջերմուկ» հանքային ջրերի գործարան ԲԲԸ
180«Ռեգիստոր» ԲԲԸ
181«Ռետին» ԲԲԸ
182«Ռեմդետալ» ԲԲԸ
183«Ռաստր գործարան» ԲԲԸ
184«Սելենա» ԲԲԸ
185«Սարդարապատ պահածոների գործարան» ԲԲԸ
186«Սերգեյ Սելինյանի անվան Այնթապի գործարան» ԲԲԸ
187«Սեւանի «Ապակեմեկուսիչ» ԲԲԸ
188«Սանտեխպատրաստվածքների գործարան» ԲԲԸ
189«Սոնա» ԲԲԸ
190«Սիսական» ԲԲԸ
191«Սիրիուս» ԲԲԸ
192«Սյունիք» ԲԲԸ
193«Վերամբարձ կռունկ» ԲԲԸ
194«Վակուումային էլեկտրավառարանների գործարան» ԲԲԸ
195«Վան» արտադրական ֆիրմա» ԲԲԸ
196«Վարգոս» ԲԲԸ
197«Վանաձորի «Արդվին» էլեկտրամեխանիկական գործարան» ԲԲԸ
198«Վիտամինների գործարան» ԲԲԸ
199«Տաքսի-1» ԲԲԸ
200«Տավրոս» կոշիկի ֆաբրիկա ԲԲԸ
201«Տրանսսերվիս» ԲԲԸ
202«Տուրկապ» ԲԲԸ
203«Ուկրշին» ԲԲԸ
204«Փափուկ կահույք» ԲԲԸ
205«Փոքրիկ Նարե» ԲԲԸ
206«Քանաքեռի կարի ֆաբրիկա» ԲԲԸ
207«Քիմռեակտիվ» ԲԲԸ
208«Քիմվերանորոգում» ԲԲԸ
209«Քիմմաքրում «Արաբկիր» ԲԲԸ
210«Ֆերիտ» ԲԲԸ

«Արժեթղթերի շուկայի կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 42 հոդվածի 4-րդ կետի համաձայն, յուրաքանչյուր անձ, որը ցանկում նշված թողարկողներից (ընկերություններից) որեւէ մեկի համապատասխան անվանական արժեթղթի (արժեթղթերի) սեփականատեր կամ անվանատեր է, պարտավոր է սույն տեղեկացումից հետո՝ 10-օրյա ժամկետում, իր փաստաթղթային արժեթուղթը (արժեթղթերը կամ դրանց հավաստագրերը) ներկայացնել Դեպոզիտարիա: Դեպոզիտարիայի կողմից ապանյութականացված արժեթղթերի փոխանցումը կարող է իրականացվել բացառապես Դեպոզիտարիայում բացված հաշիվներով:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար դիմել Հայաստանի կենտրոնական դեպոզիտարիա ինքնակարգավորվող կազմակերպությանը ք. Երեւան Հանրապետության 5Բ հասցեով կամ զանգահարել 56-64-46 եւ 58-91-51 հեռախոսահամարներով:

Институт Открытого общества Фонд содействия-Армения

Сетевая программа стипендий института Открытого общества объявляет программу глобальных дополнительных грантов на 2002-2003 учебный год.

В конкурсе могут принять участие:

Студенты (граждане РА), обучающиеся на докторских программах по гуманитарным и социальным наукам в аккредитованных университетах Западной Европы, Азии, Австралии и Северной Америки и уже имеющие по крайней мере частичную финансовую поддержку (все кандидаты должны представить наиболее полный отчет об их финансовой ситуации, включая копии запросов о финансовой поддержке в университет, где они обучаются, и любых свидетельств о поддержке от любых других источников). Кандидаты не должны быть старше 40 лет на момент подачи заявки. Должно быть представлено свидетельство о владении кандидатом устным и письменным языком преподавания университета обучения. Гранты будет присуждаться на основе оценки академических достижений и необходимости финансовой поддержки.

Последний срок подачи заявок на 2002-2003 учебный год для студентов, обучающихся в Северной Америке, Азии, Австралии, 1 апреля 2002 г.

Для студентов, обучающихся в Западной Европе, 1 июня 2002 г.

Дополнительную информацию и форму заявки можно получить у:

Vera Johnson, Global Supplementary Grant Program, Open Society Institute, 400 W. 59th St., New York, NY 10019, Tel. (212) 548 0175; Fax: (212) 548 4652; e-mail: vjohnson@sorosny.org

или

Ананды Папикян ИООФС-Армения, Ереван, ул. Пушкина 1, кв. 2, тел. 542119, 541719, 543901, e-mail: panaida@osi.am

Հայտարարություն

Խնդրվում է բոլոր քաղաքացիներին եւ կազմակերպություններին, Կարեն Սամվելի Մաշինյանի՝ ծնված 1960 թ., Ղափանի շրջանի Օխչի գյուղում, գտնվելու վայրի մասին տեղեկություններ ունենալու դեպքում հայտնել Երեւանի Արաբկիր եւ Քանաքեռ-Զեյթուն համայնքների առաջին ատյանի դատարան, հեռ. 24-08-11:

Վաճառվում է

Երկհարկանի կապիտալ շինություն Քանաքեռում (Ֆանարջյան փ.) 1300 քառ. մետր մակերեսով: Ունի ցանկապատված կից տարածք (հողամաս) 2200 քառ. մետր մակերեսով եւ օժանդակ շինություններ (ավտոտնակներ, կաթսայատուն) 300 քառ. մետր: Շինություններն ունեն կապիտալ վերանորոգման կարիք: Տարածքն ունի երկկողմանի մուտք: Կարող է օգտագործվել որպես հյուրանոց, ուսումնական կենտրոն, բուժհաստատություն, գրասենյակ կամ բնակելի տարածք: Գինը պայմանագրային:

Հեռ. 35-03-76 (ժամը 10-13-ը)

ՀԵՏԱՔՆՆՈՂ ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Դիմեք «Ինֆորմացիայի ազատության կենտրոն», երբ պաշտոնյաները չեն պատասխանում Ձեր դիմումներին:

Հասցե. ք. Երեւան, Դեղատան փ. 4, բն. 1ա

Հեռ. (3741) 524105, 529240

էլ. փոստ shushan@iternews.am

Արժեթղթերի գնման/վաճառքի համար դիմել Հայաստանի Ֆոնդային Բորսայի

[illegible]

Արդշինբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Թումանյան 28/20
Հեռ.՝ 542674

Արմենբրոկ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության 5բ
Հեռ.՝ 528986

Արժեթղթեր Կենտրոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Հանրապետության 5բ
Հեռ.՝ 525801, 581578

Աէրոբրոք ՍՊԸ
ք. Երեւան, Կոմիտաս 22/50
Հեռ.՝ 222725, 278469

Ալիխանյան Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Գ. Լուսավորչի 45ա
Հեռ.՝ (051) 40297

Ալս Էդրոնցի ՍՊԸ
ք. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի 71/27
Հեռ.՝ (051) 22422

Երեւան-Բրոքեր ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 2/8
Հեռ.՝ 524357, 151820

Ինվեստէքս ՓԲԸ
ք. Երեւան, Չարյան 8, բն. 30բ
Հեռ.՝ 567767, 582478, 562404

Կապիտալ Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ագաթանգեղոսի 7
Հեռ.՝ 569680, 526417

Նորդ-Վեստ-Ինվեստ ՍՊԸ
ք. Գյումրի, Աբովյան 247
Հեռ.՝ (041) 30868

Պրիվատ Ինվեստ ՓԲԸ
ք. Երեւան, Նալբանդյան 50/ 26
Հեռ.՝ 521812, 521051, 528778

Վրինկո ՍՊԸ
ք. Երեւան, Ամիրյան 24, բն. 5
Հեռ.՝ 531805

Յունոն ՍՊԸ
ք. Երեւան, Դեղատան 2
Հեռ.՝ 545477, 545407

ProMedia

The professional Media Program Armenia

Մրցույթ

IREX/ProMedia Armenia հայտարարում է 2001 թ. լավագույն հոդվածների մրցույթ: Հոդվածները պետք է նվիրված լինեն հետեւյալ թեմաների լուսաբանմանը.

- *Առողջապահություն*
- *Սոցիալական խնդիրներ*
- *Քաղաքական վերլուծություն եւ մեկնաբանություն*
- *Բնապահպանություն եւ շրջակա միջավայր*
- *Խաղաղության մշակույթը (Արցախյան հակամարտության կոնտեքստում)*
- *Օրենքի եւ իրավունքի խնդիրներ*
- *Կանանց իրավահավասարության եւ գենդերային խնդիրներ*

Մրցույթի արդյունքները կամփոփվեն 2002 թ. ապրիլի 15-ին:

Հաղթողների համար սահմանված են դրամական պարգեւներ եւ այլ մրցանակներ

Հոդվածները ընդունվում են մինչեւ 2002 թ. փետրվարի 15-ը IREX/ProMedia գրասենյակում՝ Երեւան, Բաղրամյան 18/2 հասցեով:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել IREX/ProMedia 58-14-89

Աճուրդի հայտարարություն

Մաշտոցի պող. կենտրոնական մասում վաճառվում է օրիգինալ դիզայնով կապիտալ նորոգված մոտ 1000 քմ առեւտրային եւ հանրային սննդի տարածք: Մեկնարկային գինը համարժեք է 422000 ԱՄՆ դոլարին: Աճուրդը կայանալու է 26.01.02 թ. Թեքեյան կենտրոնում: Աճուրդը հայտարարվել է 29.12.01 թ. պաշտոնական ծանուցմամբ "Деловой экспресс" թերթում: Մանրամասների համար դիմել «Հարությունյան եւ գործընկերներ իրավաբանական գրասենյակ» ՍՊԸ, հեռ. 55 95 01, ֆաքս. 400749, auction@legal.am:

Armex

Հայաստանի Ֆոնդային Բորսա
Armenian Stock Exchange

2002 թ. հունվարի 16-ի առեւտրային նստաշրջան

ԱՐԺԵԹՂԹԵՐԻ ԳՆԱՆՇՈՒՄ

Թողարկող Issuer	Հապ. ABBR	Ցուցակ Listed	Գնում* Bid			Վաճառք* Ask			Կատարված գործարքներ Transactions				
			լավագույն գին Best price	միջ. կշռ. գին Avg. price	քանակ Total qnt.	լավագույն գին Best price	միջ. կշռ. գին Avg. price	քանակ Total qnt.	նվազ. գին Day low	առավ. գին Day high	միջ. կշռ. գին Avg. price	փոփ.% Avg%	ծավալ (հազ. դրամ) Volume
[illegible]	ACHT	B											
ԱՐԱԳԱԾ ԲԱՄԲԱԿԱԳՈՐԾ. Ա/Ս	AGBM	B											
ԱԳՐՈՄ. ԱՄ (ՎԱՐԴԵՆԻՍ)	AGVM	B											
ԱԼՄԱՍ	ALMS	B											
ԱՊՐՈՒՄԻ ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ Գ/Ն	APAH	B											
ԱՊԱՄԵԿՈՒՒԻՉ	APAK	B											
ԱՐԱՎԱՏՈ	ARAV	B											
ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՐՆԵՐԻ ԲՆԿ	ARBC	B											
ԱՐԴԻՆ ԷԼ ՄԵՔ. Գ/Ն (ԿԱՍԱՉՈՐ)	ARDV	B											
ԱՐԳՈՍ	ARGS	B											
ԿՈՆՅԱԿԻ ԱՐԱՔՍ Ֆ/Ն	ARKF	B											
ԱՐՄԵՆ ԿԱՐՊԵՏՍ	ARKP	B											
ԱՐՄՈՒՆՏԱԺ	ARMJ	B											
ԱՐՇԱԼՈՒՅՍ	ARSL	B											
ԱՐՏԵՔՍ	ARTX	B											
ԱՐՓԱ-ՍԵՎԱՆ	ASEV	B											
ԱՐԴՇԻՆԲԱՆԿ	ASHB	B											
ԱՐԴՇԻՆԲԱՆԿ	ASHBP1	B											
ԱՍՆՈՒՐՅԱՆԻ ԵՐԿԱՆՅՈՒԹԵՐ	ASNR	B											
ԱՍՏԵՂԱՈՒՆՋ (ԱՐԹԻԿ)	ASTM	B											
ԱՐԹԻԿԻ ԲԵՐՐԻՈՒԹՅՈՒՆ	ATBE	B											
ԱՎՏՈԱԳՐԵԳԱՏՆԵՐԻ Գ/Ն	AVAG	B											
ԱՎԻԱՀԱՄԱԼԻՐ	AVHM	B											
ԱՎՏՈԲԵՌՆԻՉ	AVTB	B											
ԱՎՏՈՄԱՏԻԿԱ Գ/Ն	AVTM	B											
ԻՋԵՎԱՆԻ ԲԵՆՏՈՆԻՏ Կ/Տ	BENT	B											
ԲՋԵՄ-ՊԼԱՍՏ	BHSP	B											
ՉԱՐԵՆՑ. ԳՈՐԾԻՔԱՇԻՆ. Գ/Ն	CHGG	B											
ԿԱՊԻՏԱԼ ՄԵՆԵՋՄԵՆԹ	CPMT	B											
ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԱՐՏ. ՋՐ. Ա/Կ	DAJK	B											
ԴԱՍՏԱԿԵՐՏԻ ԲՈՒԺՏԵԽ. Գ/Ն	DBJG	B											
ԴԻԼԻՋԱՆԻ ԱՌՈՂՋ. Հ/Ն	DJAH	B											
ՁՈՒԼԱԿԵՆՏՐՈՆ	DZKT	B											
ԷԼԵԿՏՐԱՇԵՂՋԻՏԱՐՔ	ECHS	B											
ԷՋՄԻԱԾՆԻ ԱԱՐՔԱՇԻՆ. Գ/Ն	ECSG	B											
ԵՐ. ԷԼԵԿՏՐԱՃԱՐԺԻՉՆԵՐԻ Գ/Ն	EELJ	B											
ԵՐՖՐԵԶ	EFRZ	B	1,000.0	1,000.0	60								
ԵՐ. ՀԻԴՐՈՀԱՂՈՐԴԱԿ Գ/Ն	EHHG	B											
ԵՐ. ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ Գ/Ն	EJWG	B											
ԵՐ. N1 ԿԱՀՈՒՅՔԻ Ֆ/Ն	EKIF	B											
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ-7	EKB7	B											
ԵՐ. ԿԱՇՎԵ ԳԱԼԱՆՏԵՐԵԱՅԻ Ֆ/Ն	EKGF	B											
ԵՐ. ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ՔԻՄԻԱՅԻ Գ/Ն	EKOG	B				900.0	900.0	33					
ԷԼԵԿՏՐԱԱՊԱՐԱՏ	ELAP	B											
ԷԼԵԿՏՐՈՆ	ELEK	B											
ԷԼԵԿՏՐԱՄՈՆՏԱԺ	ELMJ	B											
ԷԼԵԿՏՐԱՍԱՐՔ	ELSQ	B											
ԵՐ. ԼՈՒՍԱՏԵԽՆԻԿԱ	ELUS	B											
ԵՂՎԱՐԴԻ ՄԱՐԶԱԿՈՇԻԿՆԵՐԻ Ֆ/Ն	EMKFCO	B	500.0	500.0	100								
ԷԼԵԿՏՐԱՄԵՔԵՆԱ	EMQR	B											
ԵՀԱՄ	EMTA	B											
ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՊԼԱՍՏՄԱՍ. Գ/Ն	EPLG	B											
ԵՐԱԶ	ERAZ	B											
ԵՐ. ԺԱՄԱՑՈՒՅՑԻ Գ/Ն	ERJG	B											
ԵՐԿԱԹԲԵՏՈՆ	ERKB	B											
ԵՐ. ՇԱՄՊԱՅՆ ԳԻՆԻՆԵՐԻ Գ/Ն	ESHG	B											
[illegible] Գ/Ն (ԵՐԵՎԱՆ)	ETCG	B											
ԵՐ. ՏԵԽՆՈԼՈԳ. ՍԱՐՔ.ԵՐԻ Գ/Ն	ETXS	B											
ՎԱՆ ԱՖ (ԵՐԵՎԱՆ)	EVAF	B											
ԵՐ. ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ Գ/Ն - 1	EVG1	B											
ԳԱՄԱՌԻ ՀԱՅ	GAMC	B											
ԱՆԻՎ	GANV	B											
ԳԱՌՆԻ	GARN	B											
ԳԵՂԱՄԱ	GEGN	B											
ԳՈՐԻՍԻ ԳԱՄԱՄ	GGAM	B											
ԳԵԳԱՄԱ	GGMA	B											
ԳՅՈՒԿՈՆԴ	GKND	B											
ԳՅՈՒՄՐԻԻ ՄԱԻ ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ Կ/Տ	GMPG	B											
ՀԱՅԱԳՐՈԲԱՆԿ	HAGB	B											
ՀԱՇԿԻՐՉ	HASH	B	100.0	100.0	3,180								
ՀԱՏԻԿ	HATC	B											
ՀԱՅԾԽԱԽՈՏ	HATS	B	1,400.0	1,400.0	30								
Հ ԵՐ. ՀԱՅԱՍ ԳՈՐԻՊ	HEHG	B											
ՀԱՅԷԼԵԿՏՐԱՄԵՔԵՆԱ	HELM	B											
ՀԱՅԿԱԲԵԼ	HKBL	B											
ՀԱՅՔԻՄՄԵՔԵՆԱ	HQMQ	B											
ՀԱՅՔ.ՇԻՆԱՆՅՈՒԹԱԳԻԾ	HSHN	B											
ՀԱՍՏՈՑԱՇԻՆԱՐԱՐ. Գ/Ն	HSNG	B											
ՋԵՐՄՈՒԿ ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՐԻ Գ/Ն	JHJG	B	1,000.0	1,000.0	20								
ԿԱՇԻ	KASH	B											
ՂԱՐԱՄԵՏ	KMET	B											
ԿԱՄՈՒՐՋՇԻՆ	KMSH	B											
ԿՈՆԵԿՏ	KNET	B											
ԿԱՆԱԿԱ	KNKA	B											
ՌԵԼԵ Գ/Ն (ԿԱՊԱՆԻ)	KREL	B											
ԿՈՇԿԱԳՈՐԾ-ՄԱՍԻՍ	KSHM	B											
ԼԱԿԵՐԻ ՈՒ ՆԵՐԿԵՐԻ Գ/Ն	LAQN	B											
ՄԱՔՈՒՐ ԵՐԿԱԹԻ Գ/Ն	MQER	B											
ՄԱՐՏՈՒՆԻՇԻՆ	MRSH	B											
ՄԵՐՁԱՄՈՍԿՎԱՅԱՆ	MSKV	B											
ՄԱՍԻՍ ՏԱԲԱԿ	MSTB	B											
ՄԵՏՇԻՆ	MTSH	B											
ՆՈՒԲԱՐԱՇԵՆԻ ՏՐԻԿՈՏԱԺԻ Ֆ/Ն	NBTF	B											
ՆԵՅՐՈՆ	NERN	B											
ՊԼԱՍՏԻԿ	PLAS	B											
ՊԵՐ. ՄԱՆԿ. ԳԻՆԵԿ. ԿԵՆՏՐՈՆ	PMGK	B											
ՓՈՔՐԻԿ ՆԱԻՐԻ	PQRN	B											
ՌԱՍՏՐ Գ/Ն	RSTR	B											
ՌԵԶԻՍՏՈՐ	RZTR	B											
ՍԵԼԵՆԱ	SELN	B											
ՇԻՆՄԵՔԵՆԱՆՈՐՈԳՈՒՄ	SHMN	B											
ԵՐ. ՇՈՒՇԱՆ ՏԵՔՍՏԻԼ Կ/Տ	SHTK	B											
ԿԱՏԱՐՈՂ ՍԱՐՔ. Գ/Ն	SKSG	B											
ՍԻՍԱԿԱՆ	SSKN	B											
ԻՆՏԵՐՍՏԱՆՈԿ Գ/Չ	STAN	B											
ՏՈՒՊ	TASP	B											
ՏԱՎՐՈՍ	TAVR	B											
ՈՒԿՐՇԻՆ	UKSH	B											
ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ԲԱՆԿ	UNBK	B											
ՎԱՅԱՁՈՐԻ ԿՈՆՅԱԿԻ Ֆ/Ն	VAKF	B											
ՎԵԴՈՒ ԷԼԵԿՏՐԱՍԱՐՔԱՎՈՐՈՒՄՆԵՐԻ Գ/Ն	VELG	B											
ՎԱԿՈՒՈՒՄԱՅԻՆ ԷԼԵԿՏՐԱՎԱԿ. Գ/Ն	VEVG	B											
ՎԱՆՇԻԿ	VSHK	B											
ՎԻՏԱՄԻՆՆԵՐԻ Գ/Ն	VTMG	B											
ԵՐԵՎԱՆ ԿԱՀՈՒՅՔ	YKHQ	B											
ԵՐ. ՊԱՀԱԾՈՆԵՐԻ Գ/Ն	YPHG	B											
ԵՐ. ՌԵԼԵՆԵՐԻ Գ/Ն	YRLE	B											
[illegible]	ZNGP	B											

* [illegible]

** 4 [illegible]

Այս տեղեկությունները հրապարակվում են ինտերնետային էջում՝ www.armex.am

© Armex

«[illegible]» տպագրատուն, Երեւան, Բաղրամյան 70ա Գրանցման թիւ 65. Դասիչ 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան՝ 14. 12. 2001 Գինը՝ 100 դրամ